Latvju JAUNATNE

1

VALSTS BIBLIOTĒKA
Inv. 402728

VALSTS BIBLIOTĒKA

1944. GADS.

JAUNATNES DARBS TAUTAI UN TĒVZEMEI

Latvijas brīvvalsts laikā mūsu jaunatne darbojās vairākās organizācijās. Nēsādama dažādas formas un ārējās nozīmes, soļodama zem dažādiem karogiem, latviešu jaunatne tomēr bija vienota. Visas organizācijas savus locekļus mudināja augt savai dzimtenei un tēvu zemei — Latvijai, un pāri atsevišķo organizāciju karogiem plīvoja tikai viens — tas bija sarkanbaltsarkanā krāsā.

Šīs idejas pauda arī toreizējie latviešu jaunatnes žurnāli — Mazpulks, Ugunskurs, Vanags, Jaunā Audze, Latvijas Jaunatne, Cīrulītis, Skolu Dzīve. Visos šais izdevumos latviešu zēni un meitenes atrada sev saistīgu un tīkamu lasāmvielu un derīgus padomus nodarbībām un sanāksmēm.

Kad boļševiki iebruka mūsu zemē, viņi slēdza un likvidēja arī jaunatnes organizācijas un jaunatnes žurnālus. Latviešu jauniešus spieda darboties pionieru un komjauniešu pulciņos. Te valdīja svešs gars un sveši tikumi, un tie nespēja iejūsmot un aizraut latviešu jaunatni. Viņa savā stājā palika stingra un nelokāma — vienmēr uzticīga savai tautai un tēvzemei, tam solījumam un ideāliem, kam bija zvērējusi, iestājoties savās jaunatnes organizācijās — Augsim Latvijai, Stāvam stipri par Latviju, Būsim modri!

Daudzi jaunieši boļševiku laikos pulcējās nacionālās pagrīdes kustībā. Daudzi jaunības sparā un entuziasmā savu naidu un nicināšanu boļševiku varai izrādīja pārāk atklāti, par ko dabūja smagi ciest. Piem., vairāki Mežotnes lauksaimniecības vidusskolas audzēkņi un mazpulcēni caur čekas vārtiem zuda savai tautai par „tautu tēva" Staļina bildes slīcināšanu tuvējā upē. Daudzi skolotāji zina stāstīt, cik grūti tiem bijis valdīt latviešu jauniešu nacionālismu, lai tie savā pārgalvībā paši sevi nevajadzīgi neiegrūstu čekistu asiņainajās ķetnās.

Kad 1941. gada jūnijā sita atmaksas stunda, neskaitāmi skolu jaunieši un bijušo jaunatnes organizāciju locekļi bija aktīvi partizāni un palīdzēja atbrīvotājai vācu armijai iztīrīt mūsu tēvzemes āres no palikušajiem un savām karaspēka daļām noklīdušajiem padomjarmiešiem un politrukiem.

Ja agrāk kāda jaunatnes organizācija tekošam darbības gadam bija izraudzījusi mudi „Disciplīnu un stāju!" tad tagad mūsu jaunatne šīs mudes panākumus demonstrē visai tautai un visai Eiropai. Valkādami latviešu leģionāru tērpu, latviešu jaunieši kā dzīvs tērauda un asiņu valnis stāv modrā sardzē par mūsu tautu un tēvzemi, arī par Eiropas kultūru un brīvību, un viņu ieroču skaudrajā ugunī noasiņo neviens vien uzbrucēju boļševiku pulks.

Kamēr vecākie brāļi un draugi cīnas, rosīgi darbojas Latvju jaunatnes organizācija (LJO). Arī mācoties un zināšanas iegūstot, jaunatne veic patriotisku darbu. Darbojoties mūsu jaunatnes organizācijā, jaunieši vingrinās sabiedriskās gaitās un strādā konkrētus palīdzības darbus vispārības labā. Te minēsim kaut vai pagājušās vasaras izpalīgu dienestu, kad daudzi latviešu jaunieši čakli strādāja mūsu lauku sētās.

Savu gatavību darbam tēvijas labā latviešu jaunatne ir vienmēr parādījusi. Arī nesen prāvs pulciņš latviešu jaunekļu atgriezās no kādas militārās priekšsagatavošanas nometnes Austrumprūsijā, un patlaban uz turieni kājas aun daudz citi latviešu zēni. Jo kas gan var būt skaistāks nekā augt un gatavoties karavīra un tēvzemes sarga pienākumiem!

Latviešu jaunatnes organizācija grib savus locekļus audzināt par krietniem latviešiem, karstas tēvzemes mīlestības apgarotiem, nesavtīgiem, patiesiem un drošsirdīgiem savas zemes dēliem. LJO mērķis ir jaunatnes kustībā apvienot visu latviešu jaunatni, audzināt to radītāja darba dzīvei latviešu tautai, dzimtajai zemei un latviešu kultūrai, attīstīt tās fiziskos, dvēseliskos un garīgos spēkus. LJO grib no latviešu jaunatnes izaudzināt miesā un garā veselus cilvēkus, kareiviskus stājā, sīkstumā, patiesības un biedriskuma garā. LJO grib audzināt jaunatni darbam tautas kopībai un modināt viņā centību pēc labākiem sasniegumiem skolā un darbā. LJO grib saukt jaunatni atpakaļ pie zemes, mācīt mīlēt zemnieka darbu, grib audzināt jaunatni, kas svētās atbildības jūtās senču un nākamo paaudžu priekšā izprastu ģimenes nozīmi tautas dzīvē.

To pašu grib arī šis žurnāls. Aicinām mums palīdzēt. Lūdzam rakstniekus un žurnālistus, lūdzam audzinātājus, tāpat bijušos un tagadējos jaunatnes vadītājus nākt mums talkā ar rakstiem un padomiem, lai mēs šo žurnālu varētu izveidot par latviešu jaunatnes audzinātāju un viņas darba un centienu atspoguļotāju. Mēs taču visi vienprātīgi atzīstam, ka mūsu jaunatnei, lai tā nenogrimtu sīkās ikdienas duļķēs, ir nepieciešams vienotājs centrs, kas to mudinātu censties pēc augstākiem tautiskiem ideāliem un skubinātu dzīvot pilnvērtīgāku dzīvi. Šāds centrs tad lai top Latvju jaunatnes organizācija un viņas preses izdevums — mūsu žurnāls!

Raimunds Čaks.

LJO

Kas ir šie trīs burti, kas šad tad parādās laikrakstu slejās?

Atbilde skan: tie nozīmē — Latvju jaunatnes organizācija — viena no nedaudzajām latviešu organizācijām. Savu darbību tā uzsāka pagājušā gadā, kad ledus iešanas trokšņi skanēja visās Latvijas upēs. Tad atskanēja vēsts, ka nodibināta vienota nacionāla jaunatnes organizācija, kas celta uz bijušo Latvijas nacionālo jaunatnes organizāciju pamatiem (mazpulki, skauti, gaidas, vanagi, jaunsargi), lai turpinātu to darbu, ko pārtrauca boļševiku valdīšanas laiks.

Pa tīrās latvietības ceļu jaunatni grib vadīt arī LJO, lai tā, apzinoties savas tautas misiju, soļotu kopējā solī ar pārējās Eiropas jaunatni.

Lai šo mērķi piepildītu, LJO audzina jaunatni mīlēt par visu dārgāk savu tēvzemi — Latviju. Šī zeme, kur katra pēda slacīta tēvutēvu sviedriem un asinīm, lai runā uz katru jaunieti ar tūkstoš balsīm. LJO māca ne tikai šo zemi mīlēt, bet arī to kopt, lai jaunatne augtu tai apziņā, ka viss latviešu tautas pamats ir zeme un darbs.

LJO audzina jaunatnē atbildības jūtas pret savu tautu, lai katrs jaunietis vienmēr un visur apzinātos, ka viņš ir latvietis.

LJO māca katru jaunieti cienīt savu ģimeni un senčus, jo katram jāapzinās, ka viņš ir tikai mazs ķēdes locekļītis visā lielajā tautas organismā.

LJO māca izprast savas tautas kultūru, lai vēlāk jaunietis varētu piedalīties šīs kultūras tālākradīšanas darbā.

LJO audzina jaunieti kareiviskā un tikumiskā stājā, lai tā būtu spējīga panest visus dzīves grūtumus un būtu arī gatava vienmēr aizstāvēt savu dzimteni ar ieročiem rokās, kā to jau viņu vecākie brāļi tagad dara austrumu kaujas laukos, kur tie cīnās plecu pie pleca ar vācu un citu tautu karavīriem lielajā Eiropas tautu cīņā pret boļševismu.

LJO savos pirmajos darbības mēnešos darbojās kā zēnu organizācija, bet pēdējos mēnešos organizētas tiek arī meitenes. Savās rindās LJO apvieno latviešu zēnus vecumā no 10—18 gadiem, bet meitenes no 10—21 g. Mazākie zēni, 10—14 g. veci, saucas — vanadzēni, bet 14—18 g. veci — vanagi. Visas organizācijas darbība ir centrālizēta, un tās priekšgalā atrodas vadības stābs ar attiecīgām daļām. Tālāk darbība sadalās 21 apriņķī ar apriņķu vadītājiem priekšgalā, kas vada un pārrauga savu apriņķu vienību darbību. Vienību vada vienības priekšnieks, un te norit viss tiešais darbs ar jaunatni attiecīgā pagastā vai pilsētā. Vienības mazie zēni, vanadzēni, sastāda pulciņu, kuŗa sīkākā daļa ir kopa (10 vanadzēnu), bet lielie zēni, vanagi — dzimtu, kuŗas sīkākā daļa ir saime (10 vanagu). Pulciņa un dzimtas priekšgalā atrodas vecākie, bet kopas un saimes vada kopveži un saimveži.

Šādas vienības patlaban darbojas kā tālajā mūsu zemes austrumu pamalē — Ludzas apriņķī, tā arī Liepājā pie Baltijas jūŗas krastiem, kā Vidzemes ziemeļos, tā arī Lietuvas pierobežā. Visus šos zēnus un meitenes vieno vieni darbi, vienas domas un vieni centieni — augt par savas zemes un tautas karstiem mīlētājiem, lai tie reiz kā vienota tauta stātos savu priekšgājēju vietā un saņemtu no to rokām svēto mantojumu.

Fr. Sīpols.

JAUNATNE KRUSTCEĻOS

Novēlu »Latvju Jaunatnei« sekmes latviešu jaunatnes audzināšanas darbā, vedot preti tiem mērķiem, kuru sasniegšana jaunietim dod tiesības saukties par krietnu savas tautas locekli. Pēdzīnējā jaunatnes stāja mums ir devusi ticību, ka mēs varam mierīgi paļauties uz savu jauno paaudzi. Lai to vēl vairāk mūsos nostiprinā jaunatnes dziļāka ieaugšana latviskajos tikumos un disciplinētā pienākuma apziņā!

Iekšlietu ģenerāldirektors

Jaunatne ir tautas nākotnes nesēja. Ja mēs gribam, lai latviešu tauta mūžīgi dzīvotu šai skaistajā zemē pie baltās Dzintarjūras, tad latviešu jaunatnei jābūt fiziski un garīgi stiprai. Mūsu jaunatnei jāaug tēvzemes mīlestības, latviskās sirdsskaidrības un goda prāta, darbīguma un pašaizliedzības apgarotai.

Šai garā mūsu jaunatni lai vieno un audzina arī Latvju jaunatnes organizācija un tās jaunais preses izdevums — mēnešraksts »Latvju Jaunatne«.

Latviešu ŠŠ-Brīvpr. Leģiona ģenerālinspektors

Par svētību latviešu sabiedrībai ir nodibināta Latvju jaunatnes organizācija, kuras uzdevumi ir lieli un nopietni. Šī organizācija ir un tai jābūt par mūsu jaunatnes padomdevēju un ceļrādi. Mūsu tautai jādzīvo. Tās spēju dzīvot var dot jaunā audze, kam krietni tikumi un karsta sirds dzimtajai zemei. Nākot klajā žurnālam »Latvju Jaunatne«, mani vēlējumi ir, lai piepildītos visi labie nodomi, kas ietam tīdz. Tad diža būs mūsu tēvzeme, tad augs stipra un nelokāma latvju tauta!

prof. Dr. chem.
Izglītības un kultūras ģenerāldirektors

Apdziedāts un apdzejots, jaunības laiks ir dzīves posms, ko palaikam visi, kas tam jau pāri, mēdz uzlūkot par visjaukāko un labprāt pārdzīvotu to vēlreiz. Pagātnes tāluma vieglajā miglā tas bieži šķiet pilns burvīguma un to nereti atceras kā kādu izgaisušu sapņu valsti vai paradīzi, kas zaudēta uz visiem laikiem, kaut gan, varbūt, brīdī, kad cilvēks tieši atradās paradīzē, tas pats vienmēr nemaz nejutās tik laimīgs un bieži pat ar varu lauzās ārā no tās. Šī jaunības laikmeta burvīguma un pievilcības iemesli meklējami, bez šaubām, visai dažādos apstākļos, bet it sevišķi tai šī dzīves posma īpatnībā, ka te cilvēkam vēl visa dzīve vaļā un tam šķiet atvērtas bezgala daudzas dažādas iespējamības, tā ka viņam nekas neliekas neiespējams. Pagātne vēl negulstas uz tā un nerada vēl nekādu saistību, viņa domāšana un jušana vēl nav iekaltas gatavos paradumos, pasaules iespaidi vēl svaigi, un viņš uz tiem reaģē dzīvi pēc acumirkļa iedvesmas. Nākotne jaunietim palaikam tīta gaišā miglā un viņam liekas, ka tai izgaistot tas ieraudzīs piepildāmies savus visvairāk iemīļotos sapņus. Šī dzīves un dvēseles atvērtība, šī visu, pat pārdrošāko, cerību šķietamā iespējamība tad arī rada lielāko jaunības burvīgumu. Jauneklim vēl nav bijis nepieciešams izšķirties par kaut ko vienu; viņš ir krustceļos, nav vēl sācis iet ne taisni, ne pa labi, ne pa kreisi, un tāpēc tam liekas, ka tas var iet uz visām pusēm.

Šī neizšķiršanās, šī visu iespēju zaigošana, šī neiekļaušanās kādā vienā vienmēr vairāk vai mazāk cietā un šaurā noteiktībā un ar to saistītā lielākā vaļība kā domās, tā jūtās tad arī ir reizē kā lielais jaunatnes spēks un priekšrocība, tā arī tās lielākā vājība, kas rada tajā iekšēju pretrunu un reizēm pat traģēdiju, jo tā alkst pēc lieliem darbiem, bet katra neizšķiršanās dara tos neiespējamus. Mūžam nevar zaigot visās iespējamībās, reiz tomēr jāizšķiras par vienu no tām; no daudziem šķietami vaļējiem ceļiem jāizvēlas tomēr tikai viens, bet no citiem, kaut arī ar sāpēm, jānovēršas un ar to it kā jāamputē sev kaut kas, — tāds ir neatvairāmais auglīgās dzīves un to lielo darbu likums, pēc kuriem par visu vairāk alkst jaunatnes dvēsele. Jaunatne neapzinīgi jūt kā šī izšķiršanās momenta sāpīgumu un pat traģismu, tā reizē arī neizbēgamību, un tas liek ieskanēties cauri tās skaļumam arī zināmām skumju notīm, — kas gan šo dzīves posmu padara tikai vēl pievilcīgāku. Tiešām bažu un nemiera jūtas te arī pilnīgi pamatotas, jo šis kritiskais dzīves virziena izvēles moments ir izšķirīgs un liktenīgs uz visu mūžu — ne vien pašas izšķiršanās veicējam, bet arī visai tautai: izšķiroties par zināma veida dzīves ceļu, jaunietis met kauliņus arī par visas tautas nākotni, jo viņš jau ir tās nesējs.

Šī jaunatnes izšķiršanās momenta svarīgumu ir apzinājušās visas tautas, un tas atspoguļojas daudzās seno tautu leģendās. Viena no pazīstamākām ir leģenda par lielo grieķu varoni Hēraklu, kad tas kā jauneklis atradies krustceļos un tam tuvojušās divi dievietes. Viena no tām bijusi baudas dievietē, kas, aicinādama to iet pašlabuma meklēšanas ceļu, solījusi tam tīksmes un baudu pilnu mūžu, tikai bez kādas izcilības un slavas, ar palikšanu kustoņa līmenī. Otra bijusi gudrības un tikumu dieviete, un tā viņam rādījusi citu nākotnes ainu: grūtu cīņu, smagas piepūles un asu ciešanu pilnu mūžu, bet reizē ar to vainagotu uzvarām un beidzot, pēc vislielākiem pārbaudījumiem, nobeigtu ar pielīdzināšanos dieviem. Hēraklis par šo varonības ceļu cīnās un grūti cieš, veic neskaitāmus varoņdarbus, vienu grūtāku par otru, tīra savu tēvzemi no dažādiem briesmoņiem un mošķiem, apkaro netaisnību visur, kur vien to sastop, beidzot gūst pēdējo uzvaru — arī pats par sevi un savu vājību, un tad tiek uzņemts pie dieviem. Bet kāpēc gan Hēraklis ķērās pie šādas šķietami tik nesapratīgas izvēles? Tāpat tad var jautāt, — kāpēc ērglis negrib palikt krātiņā, kur to labi ēdina, bet, tiklīdz rodas iespēja, laužas ārā no tā, lai dotos nedrošā, trūkuma un briesmu pilnā dzīvē. Hēraklis jau bija dieva dēls, un tā bija šī dievišķības dzirkstele viņā, kas lika viņam noniecināt vulgāro pašlabuma un tīksmīgas dzīves ceļu un uzņemties smagu cīņu un ciešanas ne sevis, bet citu labā.

Situācija ar savu nepielūdzamo izšķiršanās prasību, ko še tēlo grieķu teika, ir dziļi vispārcilvēciska un tā jāpārdzīvo ikvienai jaunai paaudzei, kaut arī varbūt ne vienmēr vienādā asumā un uzmācībā, kā arī ne starp vienādi spilgti kontrastētiem pretstatiem un ne ar vienādi traģiskām un tālu ejošām sekām sev un visai tautai. Arī latvju jaunatne stāv tagad šādas izvēles priekšā — un pie tam tās visgrūtākā un vistraģiskākā veidā.

Mūsu tautas normālā dzīve bez tās vainas un dalības ir brutāli sagrauta un sapostīta, un tā ir vēl smagāku nelaimju apdraudēta. Tagad nav vienkārši jāizšķiras par vairāk vai mazāk gludiem pilsonisko karjēru ceļiem, bet ir jāstājas pie liktenīgas un ar tālu ejošām sekām saistītas izvēles starp divi principiāli dažādiem un pat pretējiem dzīves virzieniem. Bez šaubām, arī jau normālos apstākļos īsti bija vajadzīga šāda principiāla izšķiršanās, bet tad tā bija mazāk uzmācīga un varēja notikt bieži bez sevišķas piepūles, sekojot tradicijai, kamēr tagad kontrasti ir asi un izšķiršanās var prasīt arī smagu upuri. Tiešām, vienā pusē stāv tautas kopība, smagi apdraudēta, ar tumšiem mākoņiem pāri tai, un tā prasa cīņu par sevi un visa riskēšanu, pie tam bez kāda nodrošinājuma un bez garantētas atmaksas solījuma. Otrā — daži vismaz tā iedomājas — stāv, ja ne dzīve, tad dzīvīte aizvējā, kādā paslēptā aizmugures vietiņā, ko izgādājuši un sarga kādi radi vai draugi. Tur ir izredzes mierīgi un droši nogaidīt, kamēr citi izcīnīs atkal dzīves uzplaukšanas iespēju, kuŗā tad varēs pēkšņi ielidot no savas paslēptuves pirmie lielu gabalu citiem priekšā un līdz ar to ar vislielākām cerībām iegūt vislabākās situācijas. Jāizvēlas, kā redzams, starp visai pretējām izredzēm: starp cīņu un ciešanām no vienas puses un — vairāk vai mazāk pilsonisku un tīksmīgu dzīvi no otras. No veikalnieciski kalkulētāja prāta viedokļa liekas pat nesaprotami, kā te gan vispāri varētu būt kāda šaubīšanās un kā prātīgs cilvēks varētu atteikties no drošas dzīves un dzīves baudu solījumiem un izvēlēties cīņu, risku un ciešanas. Par laimi cilvēkā nav tikai kalkulētājs prāts, bet ir arī kāds dzīvi radījušo spēku ielikts instinkts un dziļa iekšēja balss. Un tieši jaunatnē šī dziļās dabas balss vēl vismazāk nomākta, tā viņas varu izjūt visspēcīgāk un tai tāpēc vislielākais riebums pret necienīgu vergu dzīvi aiz citu mugurām, pat ja nodrošināta pilna bļoda: tā tāpat kā ērglis grib labāk īsu brīdi dzīvot pilnu dzīvi nekā simtu gadu baroties ar maitas gaļu. Un cik mēs varam vērot, tad arī mūsu brīvībā augušajā latvju jaunatnē šāds ērgļu gars ir dzīvs, tā spēj nicināt pilsoniskās ērtības un izvēlēties arī visgrūtāko tad, kad tēv-

zeme sauc. Un dīvaina lieta: tā rīkodamās, jaunatne neseko nekādiem aprēķiniem, klausīdama tikai dziļākai iekšējai balsij; bet izrādās, ka vēlāk pilnīgā objektīvitātē ar vēsu prātu mēģinot novērtēt abus minētos iespējamos izturēšanās veidus, atklājas, ka šī iekšējā balss paudusi arī dziļāko gudrību.

Tiešām, ko īsti nozīmē tā pozicija, ko ieņem šķietami gudrie sava labuma kalkulētāji? Patiesībā tā nav nekas cits, kā tāda dzīves un pasaules attieksme, kuŗā individs noliek sevi pasaules centrā, iedomājas, ka viss griežas ap viņu un ka viss vērtējams atkarā no tā, kā tas reaģē uz viņa tīksmēm vai netīksmēm. Šo attieksmi var raksturot kā radikālu individuālismu, un pirmā lieta, ko par to var teikt, ir tā, ka tas acīm redzot ir aplams un ačgārns. Nepietiek, ja iedomājas sevi par pasaules centru, lai tūliņ arī kļūtu par tādu. Vajag būt gauži aprobežotam vai maniakam, lai neredzētu, ka mēs ik brīdi esam atkarīgi no neskaitāmiem dažādiem spēkiem, pār kuŗiem mēs nevaldām, bet kuŗi rotaļājas ar mums un kuŗiem esam pakļauti. Ne mēs vadām pasaules gaitu un liekam tai riņķot ap sevi, bet esam paši ieslēgti simtkārtīgas atkarības attieksmēs gan ar savu tuvāko, gan tālāko vidi un kopā ar to visi gravitējam ap kādu mums pāri stāvošu plašāku reālitāti. Ja nu to neatjēdz, ja neredz savu īsto vietu pasaulē, tad var iedomāties, līdz kādām smagām perspektīves kļūdām nonāk cilvēks un cik līdz ar to aplami kļūst visi viņa spriedumi gan par sevi pašu, gan par visu citu. Dekretējot sevi par augstāko un vērtīgāko visā pasaulē, viņš šo pasauli ārkārtīgi paseklina: ko gan tā vērts, ja tajā nav vairs nekā augstāka un lielāka par iedomīgā un bezgala aprobežotā ģeķīgā cilvēka pašlabumu? Bet ļaunākais vēl tas, ka iedomīgais individs, būdams jau pats par sevi visādā ziņā vājš un niecīgs, kļūst vēl vājāks, niecīgāks un seklāks, kad pārgriež tās dzīvības artērijas, kas viņu pievienoja plašākai reālitātei ārpus viņa, un ieslēdzas pats sevī, it kā viņš būtu Dievs un pietiktu pats sev. Aristotelis jau ir teicis, ka cilvēks, kas negrib būt tiešām pilnā mērā cilvēks, nevarēdams kļūt par Dievu, krīt zemāki, kļūst par dzīvnieku. Tas tad tiešām arī notiek ar sevī ieslēgušos pašpielūdzēju: viņam trūkst augstāku dzīves uzdevumu un mērķu, kas, paceļot sev pāri, dotu dzīvei jēgu un cēlumu. Tas viss pievērsies sev un līdz ar to zemei un tā, gribot vai negribot, pamazām vienmēr vairāk tuvojas dzīvnieka stāvoklim. Līdz ar to var šaubīties, vai šāds cilvēks galu galā tomēr iegūst to laimi un pašapmierinājumu, kas bija vienīgais viņa centienu mērķis.

Personīgās baudas agri vai vēlu izrādās par daudz vienmuļīgas un vulgāras, tās nespēj dvēseli dziļi iepriecināt, jo nespēj to pacilāt un ierosināt un turēt augstākā sprieguma. Pievienojas vēl apziņa par daudziem izpildītiem iekšējiem aicinājumiem, apziņa par nodevību pret visiem cilvēkam pāri stāvošiem ideāliem un līdz ar to arī apziņa par savu mazvērtību, kas tad sāk pamazām grauzt kā nerimstoša sāpe. To tad ir velti mēģināt apklusināt, lai cik trokšņaina ārējā dzīve: cilvēka laimes tieksme apsīk.

Bet arī otrs ceļš, tā pirmā brīdī liekas, nesola neko labāku: vai dzīvot citam kam, atsacīties no sevis, upurēties kaut kam nenozīmē tieši savu dziļāko tieksmju nolieģšanu, vai galu galā tomēr nav taisnība šķietami gudrajam izteicienam, ka cilvēks pats ir tuvākais? Lai cik tas skan gudri un patīkami un lai arī pretējais uzskats šķiet paradoksāls — tomēr taisnība ir šai pretējā pusē. Individuālisms domā un māca, ka tauta, kuŗā dzīvojam, ir tikai robeža un šķērslis mūsu dzīves izplēšanai. Nekas nav aplamāks par šādu uzskatu. Cilvēka garīgā dzīve ir tā konstruēta, ka tā attīstās un plaukst, un zied, un nes augļus tikai par tik, cik to ierosina dzīvas sadarbības attieksmes ar citām būtnēm. Viss, kas cilvēkā ir cēls un liels un kam ir paliekoša vai pat mūžīga vērtība, ir radies, stājoties sakaros un veidojot visdažādākās attieksmes ar citām būtnēm — gan cilvēciskām, gan pārcilvēciskām. Pirmie dzejas darbi īsti ir uzrunas dieviem vai varoņiem, pirmās traģēdijas un komēdijas vispirms īsti ir domātas dievu skatiem un ausīm — un tad arī cilvēku, tāpat pirmās dejas, skulptūras un gleznas. Un arī mūsu dienās ikviens, kas ko rada, rada to, lai kāds cits to apjaustu; viņš ar to saka kaut ko kādam citam — vai reālai, vai iedomātai būtnei. Visa kultūras radīšana prasa garīgo individu savstarpēju ierosmi un apaugļošanos: viens pats cilvēks tikpat maz spējīgs radīt kā garīgus, tā fiziskus pēcnācējus. Jo kādā tautā ciešāka kopība un rosīgāka sadarbība, jo vairāk atsevišķiem individiem arī rodas problēmu un uzdevumu atrisināšanai un tātad arī vairāk ierosmju kultūras vērtību radīšanai. Spilgts piemērs te ir sengrieķu kultūra: visa tā radās un uzplauka tik ārkārtīgi krāšņi, ka mēs vēl tagad pārtiekam no tās, galvenokārt tāpēc, ka visi grieķi, pretstatā milzīgo antīko despotiju pavalstniekiem, bija tik intensīvi iesaistīti savā mūžam sprieguma stāvoklī esošajā valsts dzīvē, ka tā deva viņiem nemitīgus ierosinājumus visu savu spēju saspriedzināšanai un līdz ar to visaugstvērtīgāko kultūras vērtību radīšanai. Ieslēdzies sevī, cilvēks sastingst, viņa spējas panīkst, un viņš atslīd zemākā pakāpē. No šī viedokļa tikai dzīve tautā un tautai dod cilvēka dzīvei jēgu un cienību, padara to par īstu cilvēcīgu dzīvi. Tiešām, ja cilvēks var būt radītājs tikai dzīvā ierosmju izmaiņā ar savu tuvāko vidi, nemitīgās ņemšanas un došanas attieksmēs ar to, tad tas var notikt tikai tad, ja viņu ar šo vidi saista arī dziļa simpatija un saprašanās; bet šāda vide var būt tikai tā tauta, kuŗā cilvēks dzimis un audzis un kuŗas garu tas uzņēmis sevī. Tā kļūst arī saprotams, kāpēc visi viltus kultūras nesamaitāti cilvēki instinktīvi gatavi aizstāvēt savu tautu uz dzīvību un nāvi: ar to viņi aizstāv tikai savas dzīves jēgu. Tiešām, cilvēka dzīve iegūst jēgu tikai par tik, par cik tautai, pie kuŗas viņš saistīts kā ar savām asinīm, tā ar visu savu garīgo saturu, iespējams dzīvot un pašai kārtot savu dzīvi un, šādā veidā to kārtojot, uzdot un norādīt tam viņa uzdevumu. Darot to un saņemot tādā kārtā ierosinājumus savai garīgajai dzīvei, viņam ir apziņa, ka viņš paceļas pāri sev un piedalās kādā plašākā dzīvē — savas tautas dzīvē, kas savukārt var iekļauties kādā vēl plašākā un dziļākā reālitātē. Katrā ziņā viss, kas cilvēcei ir vērtīgs, ir radīts tautas kopdzīves auglīgā ierosmē. Tā radušās reliģijas, mākslas, dzeja, zinātnes, likumi un beidzot arī visi tikumi — vārdu sakot viss, kas cilvēka dzīvei dod jēgu un saturu. Tautas apdraudējums tāpēc vienmēr ir arī vissmagākais visas cilvēka dzīves jēgas apdraudējums, un nožēlojams un vīra vārda necienīgs būtu tas, kas gribētu atsacīties no savas dzīves jēgas aizstāvēšanas, lai varbūt paglābtu vienīgi dzīvnieciskas veģetēšanas iespēju. Latvju jaunatnei šīs patiesības īsti arī vairs nav jāsaka. Visos savas tautas dzīves kritiskos brīžos, kad tai jāizvēlas starp personīgās tīksmes ceļu un ceļu, kas gan grūts un pārbaudījumiem bagāts un varbūt pat prasa dzīvību, tomēr vienīgais, kas saskan ar cilvēka cienību un vīra godu—visos šādos brīžos latvju jaunatne ir negrozīgi rādījusi, ka tad viņa iet pa šo pēdējo ceļu un panes visu, kas jāpanes. Nav šaubu, ka arī šoreiz, kad stunda to prasīs, tā ies pa šo ceļu.

Prof. P. Jurevičs.

ALFRĒDS KVĀLIS

SPĪTS

Sīksti aug purvājā bērzs,
Sīkstāk vēl akmenī sūna.

Kas man tik spītīgi liek
Dīvainu līdzību just?

Ziemciešu bēdas un posts,
Tālu kur smaržīgais jūnijs,

Tuvāks arvienu man top,
Svētiem kā debess un krusts.

Atsakos guvuma tā,
Iekrīt bez cīņas kas rokās,

Zinu, tur jūsmot nav vērts,
Tukšums aiz skaļuma sēž.

Gribu es spītīgs un sīksts
Ieausties dzīvības krokās,

Gluži kā purvājā bērzs,
Sūna, kas akmeni ēd.

ILZE KALNĀRE

BRĀLIM

Mēs kopā sapnojām, kad biji bērns vēl tirs,
Ka liels tu izaugsi un kļūsi karavīrs.
Kā straujas bezdelīgas mūža dienas skrien,
Pie tevis atmiņas un mīla mani sien.
Mans brālis vienīgais, mans tuvinieks un draugs,
Mums abiem dzīve vēl kā liepa kalnā augs.
Man prieks par pasauli ir tagad liels un tirs —
Tu esi tēvuzemes sargs un karavīrs!

FR. JANSONS

Uzbraukums

J. Brieža ilustrācijas.

Vakars bija jau klāt, un viešņai bija laiks iet uz māju. Bet visas runas nebija vēl izrunātas, un tāpēc Rumbiene izgāja to kādu gabalu vēl pavadīt.

Rumba palika istabā viens pats, ietaisīja pīpīti un skatījās pa logu ārā, kur abi puikas meta vēl beidzamos līkumus un mēness sāka vīt savus starus pa ābeles zariem.

Vakars bija gaišs un kluss, un gaiši un klusi kļuva arī Rumbas dvēselē.

„Kā svētvakarā," viņš sevī nopriecājās, „tikai tie puikas vēl!"

Tad arī puikām bija jau diezgan. Tie apmeta vēl vienu loku, un Rumba dzirdēja, ka trepītes nodun zem viņu ņiprajām kājelēm: puikas aizskrēja uz savu guļas vietu istabas augšā.

Visa māja nu nogrima īstā vakara mierā, un Rumba sevī nosprieda:

„Kur miers, tur Dievs!"

Taču vīrs bija aizmirsis, ka dažkārt var būt līdzās mieram arī nemiers. Un to viņš dabūja tūlīt arī izbaudīt: augšiņā piepeši puikas sāka kliegt, noklaudzēja durvis, un kaut kas noripoja pa trepēm lejā ar tādu troksni, ka Rumba nobijās.

„Kas ir? kas ir?" viņš paskrējās pie durvīm.

„Zvērs! Putns!" puikas tikko varēja pateikt. „Bail sametās! Saplosīs!"

Kas tas par zvēru, kas par putnu, kas puikas tā nobiedējis, nekatrs tomēr nevarēja pateikt, un Rumba kāpa augšiņā pats palūkot.

„Redzi, redzi — uz loga!" puikas rādīja tēvam pa pavērto durvju šķirbiņu.

Mēness spīdēja taisni lodziņā. Un Rumba redzēja: uz palodzes kaut kas sēdēja, liels un smags, tik liels, ka aizņēma gandrīz visu lodziņa četrstūri.

„Redzi — ausis!" puikas čukstēja.

Un Rumba redzēja, ka melnajam ir divas pagaŗas ausis.

„Redzi — kustina!"

Rumbam izlikās, ka nezvērs patiesi sakustina ausis.

„Bet galva resna un liela!"

Rumba arī to redzēja.

„Un tad tur kaut kas spīd mēnesnīcā!"

„Tās laikam acis!"

Visi trīs stāvēja pavērto durvju priekšā un noskatījās nezvērā:

„Kas tas tāds varētu būt?"

Bet nezvērs nelikās savus novērotājus ne redzam un mierīgi palika savā vietā: kustināja ausis, kad tiem tas iepatikās, grozīja resno galvu, kad puikas teicās to redzam, un zibsnīja acīm, kad mēness uzgrieza tam savu vaigu.

„Tas... tas... Es nezinu, kas tas ir!" Rumbam beidzot vajadzēja atzīties: „Jāpasauc kaimiņi, varbūt tie zinās!"

Un Rumba klusi aizvēra augšiņas durvis, un visi trīs tumsiņā taustījās pa trepītēm lejā. Bet visiem bija tā, it kā nupat nupat kāds viņus sagrābs aiz apkakles un uzvilks atpakaļ augšā un nometīs nezvēram pie kājām, sak — še nu, rij vesels!

Tikai mēnesnīcas gaiši apgaismotā sētsvidū visi trīs sajutās vairāk drošībā. Un puikas novēla kā smagus akmeņus no pleciem:

„Lejā gan!"

Bet Rumba ieteicās:

„Iešu pie Ķirkuma!"

Un visi trīs aizgāja pie Ķirkuma un stāstīja savu pieredzējumu:

„Kas tas varētu būt?"

Ķirkums ilgi klusēja, kasīja pakausi un klusēja. Sanāca kopā visa māja, bet neviens nevarēja pateikt, kas tas par nezvēru, kas iemetīes Rumbas augšiņas logā.

„Jāiet raudzīt!" beidzot Ķirkums noteica un piecēlās.

Un visi četri — Ķirkums, Rumba un abi puikas — aizgāja uz Rumbas sētu.

Bet Ķirkumienei sametās bailes par savu vīru.

„Kas viņu zina!" viņa domāja, „kādu sodu Dievs uzsūtījis Rumbam, bet manējais to var saņemt, sak' — ko maisies manās darīšanās!"

Un sievai izlikās, ka šis Dieva sods jau atnācis viņas mājā un teju teju taisās šai tikai mugurā.

„Jāskrien pie Svempja!" piepeši viņai iesitās prātā.

Un Ķirkumiene aizskrēja pie Svempja.

„Jā, kas tad tur īsti ir?" Svempis nevarēja saprast, „ko tu te muldi?"

Bet Ķirkumiene nevarēja nekā godīga pateikt.

„Nezvērs Rumbas bērnus... Liela galva... Acis kā telvēķi... Kustina ragus..." Ķirkumiene melsa un kā sala laikā trīcēja un drebinājās.

„Nekā nesaprotu!" Svempis atzinās, „iešu pats!"

Un Svempis ar Ķirkumieni aizgāja.

PAR ZEMI, KO MĪLAM

Par zemi, ko mīlam ar svētākām jūtām,
Mēs gribam vislielākos upuŗus nest.
Lai Latviju dārgo pēc ciešanām grūtām
Mēs varam uz ziedošu nākotni vest.

Lai darbiem un upuŗiem Latvijas labā
Ir svētīta mīļotā dzimtenes smilts.
Lai Dievs to mums brīvu un laimīgu glabā,
Lai mūžīgi dzīvo šeit latviešu cilts.

Lai sasniedzas rokas, lai saslēdzas pleci,
Kā tērauds lai norūdās varoņu ģints!
Lai vienoti sirdīs mēs, jauni un veci,
Par Latviju stāvam tik stipri kā klints!

Kārlis Alberts.

„Paņem tik kādu bozi līdz!" Svempiene nosauca vīram pakaļ, „kas var zināt!"

Un ar tām domām — kas var zināt! — Svempiene apsēdās pie mazā bērna šūpuļa, lai būtu viņam par sargu, ja kaut kas tāds atgadītos.

Svempiene nebija no bailīgajām. Bet nezina, kas notiek Rumbās, un rūpes par sava vīra dzīvību darīja viņu nervozu. Un tad viņai sāka rādīties visādi mošķi un ķēmi: vai tas tur dārzā, kas tur zālītē mēnesnīcā tā dziest un iedegas, nevarēja būt Rumbas nezvērs! Varbūt tas bija Rumbas jau atstājis; ko šim tur vairs darīt, kad bērni jau aprīti un kad tur jau tik daudz vīru, kas varēja to pat dzīvu saķert?.. Var būt, ka tas nu atlavījies uz Svempjiem, kur tikai viena vienīga sieviete ar mazu bērnu?

„Viegls laupījums!" sieva nodrebinājās, uzlēca no vietas un paķēra no šūpuļa bērnu.

„Skriešu uz Urgām!"

Un Svempiene aizskrēja.

Urgās taisījās jau uz gulēt iešanu.

„Kas tad tev? kas tev?" Urdziene sagaidīja kaimiņieni, „tev jau pat cilvēka ģīmja vairs nav!"

Ja Svempienei būtu bijis spogulis pie rokas un viņa būtu apķērusies tanī ieskatīties, viņa patiesi pati no sevis būtu nobijusies — tik bāla un uztraukta viņa izskatījās.

„Es jau neko!" viņa klabināja zobus, „man jau nekas... Rumbās..."

„Kas tad ir Rumbās?"

„Nezvērs... Rumbas bērnus!"

„Saplosījis vai?"

„Nezinu... laikam!"

„Tu mī', tu žē'! Urdziene sasita rokas. „Vecais, vai tu dzirdi?"

„Dzirdu!" Urga kaut kur no kakta atsaucās. Un žāvādamies, kasīdamies un mīnīdamies iznāca gaismiņā.

„Kas tad tur īsti ir?" viņš noprasīja, „kas tas par nezvēru?"

„Pats Dieva sods! Saplosījis Rumbas bērnus, dzīvus aprijis..." Svempiene melsa.

„Bet ko tad Rumba?"

„Ko tad viņš viens pats! Tur vajaga spēku!"

„Hm!"

„Ķirkums un Svempis aizskrēja palīgos!"

„Ķirkums un Svempis, tu saki?" Urga pārprasīja. „Trīs vīri un nevar to nezvēru pievārēt?"

„Kur nu trim vien tādu veikt!" Svempiene atkal sāka klabināt zobus. „Kad tik nebūs jau atsisti Ķirkumos... Man pat likās, ka nezvērs jau glūn manā dārzā..."

„Hm!" Urga uzmeta svārkus. „Tad jāiet!"

Urdziene sagaidīja kaimiņieni: „Tev jau pat cilvēka ģīmja vairs nav."

Un paķēris dzelzs kruķi par ieroci, Urga izmetās pa durvīm ārā.

„Neej, neej!" Urdziene nokliedza tam pakaļ. „Kas tev ko meklēt svešās sētās, kad paša sētai var uzbrukt tās pašas nedienas!"

Bet vīrs paliek vīrs, un Urga bija īsts vīrs: kad vienam draud briesmas, citiem jāiet palīgā. Un Urga pazuda liepu gatves ēnā.

Aizskrēja arī Svempiene.

„Paliec vismaz tu!" Urdziene kliedza.

„Man citi bērni palika mājā!" Svempiene tik atsaucās, „bet nezvērs jau dārzā!"

Un Urdziene palika tumšajā istabā viena pati.

Bet ko viena sieviete lai sadara tukšā mājā šādā izbaiļu vakarā? Urdzienei pat bērnu nebija, kas būtu par biedriem.

„Aizskrēja kā sadedzis!" viņa nopukojās par vīru. „Kaimiņi viņam tuvāki nekā paša sieva! Lai nu es viena pati te nobeidzos!"

Taču dusmas Urdzienei drīz pārgāja. Un dusmu vietu ieņēma rūpes par vīru.

„Ja tas nezvērs tik briesmīgs, ka trīs vīri ar to netiek galā, ko tad ceturtais tur daudz var līdzēt," viņa prātoja. „Pie tam vēl manējais nav nekāds spēka vīrs!"

Un vērpdama savu domu tālāk, viņa beidzot nosprieda:

„Ja Rumbu, Ķirkumu un Svempi būs jau norijis, tad manējais tam tikpat kā lācim zemeņoga... Nē, jāpasauc Urķis."

Un Urdziene aizmetās pie Urķa.

Urķos pašlaik bija jau aizgājuši pie miera.

„Atveriet, atveriet!" Urdziene sita pie durvīm, pie logiem, „atveriet!"

„Kas ir? Ko gribi?" Urķis beidzot izlīda no miega.

„Ciemā ielauzies briesmīgs nezvērs!"

„Nezvērs? Kas par nezvēru?"

„Kas viņu zina! Rumbas bērni jau saplosīti — ne kauliņi nav palikuši pāri. Pašreiz nezvērs jau iebrucis Ķirkumos. Tur arī laikam neviens nebūs palicis pāri!"

„Ko tu te melsies!" Urķis pavēra durvis. „Kur tad vīri?"

„Visi jau tur! Cīnās, plēšas, kaŗo!"

„Kas kaŗo?.. vai Dieviņ!" izlīda no istabas arī Urķiene.

„Vīri kaŗo, cīnās, plēšas! Tik tavējais vien sūt mājā!"

„Vai! tad jāiet!" un, ātri uzrāvis kaut kādus drēbju gabalus, Urķis izmetās pa vārtiem. „Vai Dieviņ! vai Dieviņ!" Urķiene lauzīja rokas, „nupat bija miers, tagad jau kaŗš!"

Un Urķiene nokrita ceļos un sāka lūgt Dievu: „Pasargi manu vīru! Manu mīļo, labo vīriņu!"

Bet vecs sakāms vārds saka: Dievs pasargās, ja pats sargāsies. Bet Urķis jau pats sargāties neprot — aizskrēja, lūk, tīri dzīvās ugunīs bez ieroča, bez bruņām. Būtu jel biezāku kreklu apvilcies, taču būtu kāds drošāks līdzeklis pret ienaidnieka lodēm. Bet tagad? Aizskrēja tikpat kā ar kailām krūtīm ienaidniekam pretī.

„Pagalam būs!" Urķiene plēsa tīri vai matus, „kā likts pagalam, pirmais kritīs!"

„Jāiet, jāskrien! kam citam par vīru domāt kā sievai! Kam citam vīru glābt, ja ne sievai!" Un pa kaklu, pa galvu Urķiene aizmetās pie Skabargām.

„Nāciet! glābiet!" sieva dauzīja kā prātu zaudējusi kaimiņu logu slēģus. „Urģis pagalam!"

„Kas ta' šim tā notika?" Skabarga izlīda samiegojies. „Ko ta' šis tā?"

„Visi pagalam! Rumbas izkauti, Ķirkumi aizvesti gūstā! Pašlaik cīņa norisinās pie Svempjiem, bet varbūt arī pie Urgām — kas lai izzina!"

Un rokas lauzīdama un matus plēsdama, Urķiene vārtījās pa zemi un vaidēja:

„Kas tas ir?" Āķim sametās ziņkāre.

„Mans vīrs! mans vīrs! mans nabaga vīrs!"

Skabarga tā ir netika gudrs, kas īsti ciema otrā galā noticis. Klausījās klausījās, kasījās kasījās, beidzot noteica:

„Jāiet lūkot!"

Un tā arī aizgāja. Arī Urķiene uztrūkās no zemes un aizskrēja. Bet Skabardziene sēdēja durvju priekšā tīri mēma. Deniņos viņai dunēja un sprakšķēja, bet nabaga pārbiedētai sievai tas izklausījās kā tāli šāvieni.

„Ložmetēji!" viņa atcerējās nesenos kaŗa laikus, „iet uzbrukumā!" Bet viņa te sēž viena pati nakts melnumā bez aizsarga, bez palīga! Ja ienaidnieks jau ielauzies Urgās, tad drīzi vien sagaidāms arī Skabargās.

„Cik te tālu — viens akmens sviediens!" sieva prātoja.

„Bet tad viņu paņems kā ogu! Jābēg! Jāglābjas!" Un Skabardziene aizskrēja uz Āķiem. Skrēja, klupa un krita, apdauzīja kājām pirkstus, sasita ceļgalu, ieskrēja kokā un noskrambāja degunu. Bet sieva to visu nemaz nejuta un atjēdzās tikai tad, kad Āķis vienā apakšveļā nostājās viņai priekšā.

„Kas, ko? Ienaidnieki? Kas par ienaidniekiem?" Āķis klaušināja.

„Kas viņus zina nakts tumsā: boļševiki vai kas cits."

„Hm!" Āķis norūca. „Viss var būt! Viss var būt! Bet tu teici — šaujot? Es nekā nedzirdu!"

„Būs pārstājuši! Vai arī — visi jau pagalam!"

„Hm!" Āķis vēlreiz norūca. „Kur mana šautene?"

Āķis bija vecs kaŗavīrs un aizsargs, un viņam vienīgam ciemā bija ierocis.

„Ja tos citus arī būs pieveikuši, tad mani gan nepieveiks!" viņš lielījās. „Man kaŗu kaŗot tikpat kā putru strēbt!"

Un savedis savu šauteni kārtībā, Āķis taisījās ceļā.

„Es arī, es arī!" piepeši izskrēja Āķene. „Kur tu, tur es arī! kur tava galva kritīs, lai krīt arī mana!"

„Labs ir!" Āķis tikai norūca. „Uz priekšu! Klusi un uzmanīgi!"

Un klusi un uzmanīgi visi trīs aizzagās uz ciemu.

Skabargās bija klusi un vientulīgi. Tur ienaidnieku vēl nebija. Kā atstāti un Dieva un cilvēku aizmirsti, gulēja Urķi. Arī tur nekādu ienaidnieku nejuta. Tikai Urķiene viena pati kvernēja uz soliņa istabas priekšā un, likās, Dievu lūdza.

„Nāc līdz — cīņā varēsi noderēt!" Āķis viņai uzsauca.

Un pats pa priekšu, aiz viņa tūlīt paša sieva, tad Skabardziene un vispēdīgi Ur-

ķiene, Āķis aizlīda gar sētmalām, pa koku ēnām kā spiegs, kā laupītājs uz Urgām.

Arī Urgās bija viss mierīgi, tāpat mierīgi bija arī Svempjos un Ķirkumos. Nekur nekāda kaŗa, nekādu briesmu, nekādu postījumu ne ēkām, ne cilvēkiem. Tikai visur atstātas vientuļas nobiedētas sievas, kas papildināja Āķa armiju; ar katru sētu tā palielinājās par vienu sievu. Un kad Āķis beidzot ielīda Rumbās, viņa armijā bija jau vesels pusducis sievu, kas bija gatavas cīnīties plecu pie pleca kopā ar vīriem.

Bet Āķim kā vecam kaŗavīram tā lieta sāka izlikties apšaubāma.

„Kas tas, velns, par kaŗu, kad ienaidnieku nejūt!"

„Mūsu vīri būs to aizturējuši Rumbās," sievas nu pacēla savas balsis. Viņas jutās īsti lepnas ar saviem vīriem.

„Arī Rumbās nekā nav!" Āķis skaitās.

„Klausies!"

Uz sliekšņa tupēja abi Rumbas lielākie puikas un, piespiedušies viens otram, snauda. Bet istabā kaut kas grabinājās, kaut kas tā kā čukstēja, kā apspiestās balsīs sarunājās.

Āķis juta, ka nu beidzot pienākusi viņa reize darboties un, pagriezies pret sievām, komandēja:

„Noslēpties, kā kuŗa prot! Un ja ko manāt, dodiet ziņu!" Un pats ielīda priekšiņā.

Mājā viss bija klusu. Tikai augšiņā bija dzīvība.

„Rokas augšā, kam dzīvība mīļa!" Āķis iesaucās pavisam svešādā balsī, „kuŗš kustēsies, to nošaušu kā traku suni!"

No Āķa kliedziena pamodās Rumbas puikas un aizskrēja pa sētsvidu, ka nodimdēja vien.

„Viens man jau rokā!" no kāda nostūŗa atskanēja dūšīgas sievas balss.

„Tepat jau otrs arī!" atsaucās vēl otra balss.

„Turiet ciet, nelaidiet vaļā!" citas sāka; balsis jaucās ar vēja šalkām. „Pirmie gūstekņi! Uzmaniet!"

Bet augšiņā brīdi viss bija klusu. Tad kāds nedroši ieprasījās:

„Vai tu tas, Āķi?"

„Kas tev daļas, kā mani sauc!" Āķis atkliedza. „Kas tu tāds?"

„Es — Rumba!" balss atsaucās. „Vai tev tava šautene līdz?"

„Saprotams, ka līdz!" Āķis atsaucās.

„Tad kāp augšā — bez ieroča mēs nekā te nevaram līdzēties."

„Kas tie tādi — mēs?" Āķis vēl neuzticējās.

„Mēs visi, viss ciems, tevis tik trūka!"

„Ko jūs tur vārāt?"

„Kāp augšā, tad jau redzēsi!"

Āķis vēl pameta ausi uz sētsvidu, kur Rumbas puikas spiedza sievu gūstā un kur sievas viņus mēģināja apklusināt, bet tad sāka taustīties pa trepēm augšā.

„Redzi!" Rumba viņam parādīja pa durvju šķirbiņu nezināmo nezvēru, „redzi, logā — sēž, kustina ausis, groza galvu, zibsnī acīm, bet pats ne no vietas. Mēs te visādi izpūlējāmies, viss velti!"

„Kas tas ir?" Āķim sametās ziņkāre.

„Kas nu zina."

„Ne zvērs, ne putns!"

„Varbūt pats nelabais!"

„Nu tad es viņam — svina pupas ko pagrauzties!" Āķis pielika šauteni pie vaiga.

Tai brīdī Rumbiene atgriezās no pavadībām. Ienākot sētā, viņai piepeši iesitās kā bērna šņuksti ausī.

„Tīri kā Pēterītis," viņa nodomāja un iesaucās: „Pēterīt!"

„Mām!" krūmā Pēterītis tūlīt atsaucās.

„Kur tu esi?"

„Te!"

„Ko tur dari? Nāc šurp!"

„Mani nelaiž!"

Rumbiene pašķīra krūmu. Puika ķepurojās un spiedza, bet divas sievas atspērušās turēja to ciet. Tās bija Āķiene un Svempiene, — Rumbiene tūliņ tās pazina.

„Ļautiņi, skataities tās nekauņas!" Rumbiene saskaitās, „nu jau bērniem vairs nedod miera!"

VELTA TOMA.

ES TOPU!

Ja arkls par smagu,
lai izdzītu vagu,
un pats tu vēl mazs,

Ņem bultu un stopu
un domā: es topu.
Es būšu reiz tas,

Kas taisnu dzīs vagu,
ceļs zobenu smagu,
un nebūs vairs mazs.

Nezin ko Rumbiene savās dusmās nebūtu izrunājusi. Bet tai brīdī norībēja šāviens, un no augšas lodziņa kaut kas novēlās — pļaks!

Rumbiene ātri pameta acis uz augšu, tās nolaida uz zemi un iekliedzās:

„Mans pods! mans pods! mans medus pods!" Un atstājusi abas sievas ar Pēterīti, aizmetās pie poda. Bet tas gulēja sašauts smiltīs, un medus plūda, mēnesnīcā zaigodams, zaļganās straumītēs uz visām pusēm.

Rumbiene tupēja līdzās podam un, glābdama, kas bija vēl glābjams, skaitīja it kā pātarus:

„Noliku tādā klusākā vietiņā, lai puikas netiek klāt. Apsēju lakatiņu, lai skudras un mušas nesakristu. Atnāca kā nelaime tā viešiņa, aizmirsu, un te nu lūk —"

„Kur šis tā nokrita?" Āķis izdrāzās ar kūpošu šauteni rokā.

„Rādiet šurp, lai redzam, kāds šis izskatās!" izmetās arī citi vīri.

„Kas izskatās? Ko rādīt?" Rumbiene saslējās un iecirta rokas sānos. „Te jau viņš ir, tas jūsu medīklis, te jau viņš gul! Pods pagalam, medus iztecējis. Būtu apēduši, ja jau bija tā kāre, taču kas kādam ticis. Bet nē — viņiem te vajaga ālēties! Sievas pa krūmiem, bet paši pa iekšu! Vai apdzērušies esat, vai? Vai pašu mājā nebija podu ko šaudīt?"

Un tā tālāk. Rumbienei nekad vārdu nebija trūcis.

„Es teicu, neej!" Urdziene ieķērās savam Urgam rokā. „Neklausīji! Redzi nu, ko dabūji!" Un aizvilka vīru uz māju.

Klusi un apkaunoti aizlīda arī citi malēnieši: kam nu nakts laikā kāda patika kaŗot ar saniknotām sievām! Palika Rumba viens pats. Un Rumbiene visu savu uzbrukuma sparu vērsa uz to.

„Ko tad es varēju zināt!" Rumba taisnojās. „Putns, ne putns, zvērs, ne zvērs: smags un liels, ausis arī ir!"

„Ausis!" Rumbiene izšāva beidzamo lādiņu. „Lakatu stūŗus noturējis par ausīm! Kur tev acis bija?"

„Vai nu es viens, citi jau arī tāpat!"

„Visi esat vienādi — zaķa pastalas!" Rumbiene ienesa poda atliekas istabā un apklusa.

Un apklusa atkal viss ciems, norima uztraukums un bailes, nogula nemiers un ļaunums, un atnāca sapņi. Bet mēness augšā, debesu zilgmē ilgi vēl kavējās pāri ciemam un sargāja guļošo sapņus.

PĒDĒJĀ ROKAS GRANĀTA

Tas notika īsi pirms Jāņiem. Mūsu vienība jau vairākus mēnešus bija pavadījusi frontē, un ikviens kaŗavīrs zināja jaunās dzīves kārtību un pienākumus, jo bija taču īpatnēji apstākļi: rietumos no mūsu sādžām viena pasaule, austrumos — otra. Vairākās sādžās gar fronti mita latviešu vīri. Boļševiki jau daudzkārt bija izbaudījuši mūsu ieroču dzēlīgumu un tikai retu reizi uzdrošinājās tuvoties mūsu sādžām. Un tomēr... Sakaru starp vienu sādžu un otru vajadzēja. Mūsu ziņnešiem drosmes netrūka, un bieži vien pa ceļu, kas veda no vienas sādžas uz otru, aizdrāzās velosipedisti ar svarīgiem rīkojumiem.

Kādu rītu atkal rotas ziņnesis savā ikdienas tērpā, ar pāris rokas granātām aiz zābaku stulma, uzklausījis komandiera rīkojumu, sasit papēžus, un noteikta ir viņa balss: „Tā ir, kapteiņa kungs! Pēc pustundas būšu atpakaļ," — un mirkli vēlāk viņš jau ir uz divriteņa un pazūd ceļa līkumā.

Pagājušas minūtes piecas. Sprādziens... atkal sprādziens, liekas, rokas granātas! Pa starpām nosprakšķ revolveŗa zalves, ierejas mašīnpistole...

Sasodīts — kas tad tas? Vai tad tiešām viņi pielīduši tik tuvu ceļam un uzbrukuši mūsu ziņnesim? Trauksme! Minūti vēlāk jau kaŗavīru grupa dodas turp, bet boļševiki arī viņus sagatavojušies sagaidīt. Viņu mīnmetēji mūsu grupai sūta sveicienus citu pēc cita. Jūk zemes pikas ap vīru galvām, skan ložmetēju kārtas, un arī ložu šaltis kapā lielceļa smiltis. Bet mūsu zēni neapmulst. Arī boļševikus apsveic tāda pati ložu krusa, pat daudz karstāka. Pretinieks neiztur, viņa rindās sākas pānika, viņš bēg.

Un tad, kad mūsu vīri aizskrējuši līdz pirmā sprādziena vietai, viens otrs tīri netic savām acīm: viņu priekšā stāv ziņnesis. Gan noplūdis asinīm, bet, roku pār pieri velkot, sejā atkal atmirdz humora pilns smaids. Turpat, kur pirms pāris minūtēm noticis visneticamākais, ziņnesis stāsta vīriem, kas noticis.

„Biju atbraucis te līdz birztalai, kad no ceļa grāvja izslējās pretim seši boļševiki. Atceros — viņi sauca, lai padodas. Nu, ko es varēju darīt — visu, tikai ne padoties. Ja jau jākrīt, tad lai arī viņi par mani samaksā. Vienā mirklī biju grāvī ceļa pretējā pusē. Savam aicinājumam boļševiki atbildes vietā saņēma manu rokas granātu. Viņi šāva, šāvu es arī. Bet tad kļuva pavisam neērti, jo pāri ceļam birztalā viss mudžēja no boļševikiem. Kāds drošāks riskēja, izlēca ar mašīnpistoli uz ceļa. Bet viņam bija nolemta mana pēdējā rokas granāta. Tā sprāga īstajā vietā un īstajā laikā. Lūk, te vēl atliekas no viņa drēbēm un mašīnpistoles" — un ziņnesis rāda saārdītās mašīnpistoles daļas. „Kritušo viņi paspēja aizvilkt. Jā, un tad," viņš saka beidzot, „tad bijāt arī jūs klāt, un cīņa bija galā. Bet mani tomēr viņiem neizdevās pievākt ne dzīvu, ne mirušu."

Kopš tās dienas atkal aizritējuši daudzi mēneši. Šodien bez krietnā ziņneša rotā vēl daudz varoņu. Arī baltu krustu rindas austrumu klajumos glabā vienu otru krietnu un pašaizliedzīgu latviešu jaunekli. Tos latviešu jaunatne neaizmirst.

J. Budulis.

PAGĀTNES DAŽĀDĪBA
TAGADNES VIENVEIDĪ

ĪBA — DĪBA

LJO DARBS UN CENTIENI

Cauri pagājušā gada grūtībām un šaubām, kas mūs tomēr padarījušas vienotākus, cietākus un apņēmīgākus, ar dedzīgām un paļāvīgām sirdīm, čaklām rokām un nešaubīgu ticību savām spējām un darbam ieejam Jaunajā gadā.

1944. gadā Latvju jaunatnes organizācijai jākļūst par patiesu latviešu jaunatnes kustības vienotāju un izveidotāju, kur pulcējas visi tie, kas, vēlēdamies kalpot savai tautai, kultūrai un dzimtajai zemei, apņēmušies ciešā vienprātībā un pašaizliedzībā veikt visus uzdevumus, kādus uzliek mums tagadējais izšķirīgais laiks.

Savas nākotnes cienīgu nostāju latviešu jaunatne, to vidū arī ap 300 mūsu organizācijas locekļu, kopā ar vācu un citu Eiropas tautu jaunatni, iegūst frontē ar ieročiem rokā. Tiem seko mūsu jaunākās paaudzes darbs un pienākumi dzimtenē, kas ar katru dienu pieņemas un ikas tāpat kalpo tikai vienai domai, vienam mērķim — uzvarai, tēvzemei un brīvībai.

Gadu maiņā sveicu LJO vadītājus frontē un dzimtenē, vanagus un vanadzēnus visās Latvijas malās un novēlu visiem Jaunajā gadā piepildīt mūsu spraustos mērķus.

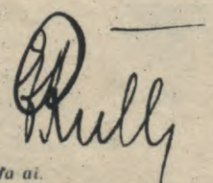

štaba šefa ai.

LATVJU ZĒNI MILZU KALNOS

Spalgs svilpes signāls pārtrauc dusu lielajā nometnes barakā, pauzdams pirmās novembŗa darba dienas sākšanos. Iedegas elektriskās spuldzes. Vēl nakts miegu no acīm berzēdami, vanagi lec un lien no savām divstāvu gultām. Ir pirmdienas rīts un dežūrsaimvedis skaļā balsī vēlreiz izsauc pirmās nedēļas dieninieku maiņas vārdus. Tiem jāģērbjas ātrāk, lai ķertos pie mītnes uzpošanas. Mazgātavā jautro balsu kņada jaucas ar ūdens šļākšanu un trauku grabēšanu. Tur zēni sēkdami noberžas aukstajā ūdenī. Žēl, ka rudenīgo dubļu dēļ nenotiek rīta vingrošanas skrējiens un izlocīšanās svaigajā gaisā. Pēc mazgāšanās, gultiņu uzklāšanas un apģērbšanās tiek sakārtoti skapīši, un dieninieki steidz vēlreiz pārslaucīt putekļus, jo jau pusstundu pēc rīta pausmes seko signāls rīta apskatei. Vanagi sastingst pie savām gultiņām. Guļamtelpā ienāk nometnes vadītājs. „Pārtraukt, mierā!" Seko telpas „Tas skaistais jaunības laiks" dieninieka ziņojums: „Vadītāj! Telpās 30 vanagu, visi spirgti un veseli. Telpas slaucītas un vēdinātas!". — „Sveiki, vanagi!" sveicina vadītājs, un atskan dārdoša atbilde: „Esiet sveiks!" Īsa telpu tīrības pārbaude, dažs aizrādījums dieninieciem, tad — skapīšu apskate. Vanagi zina, kas pieklājas — tērpi ir iekārti gludi un visas lietiņas ievietotas pēc noteikuma. Protams, tas nav nācis viegli: bieži vien dažam brašam puisim ir bijis vairāklāgu jāpārkārto savs skapītis, līdz vadītāja acs ar to ir bijusi kaut cik apmierināta. Beidzot visi uzelpo — rīta apskate beigusies, un komanda skan — gatavoties karoga pacelšanai! Tikmēr jau pār Silezijas Milzu kalniem ir ataususi vēlā diena, un Gismansdorfs tinas pelēcīgā rīta miglā. Vanagi stājas ierindā nometnes laukumā pie abiem karogmastiem. Tradicionālā rīta dziesma ir „Zeme mūsu laime". Mastos uzvijas sarkanbaltsarkanais latviešu un sarkanbaltais, ar kāškrustu greznotais Hitlera jaunatnes karogs, viegli uzplīvodami lēnajā vējiņā. Vēl daži vadītāja aizrādījumi, tad tāpat ierindā ar brašu tautas dziesmu vanagi iziet no nometnes teritorijas, lai izklīstu ciematā pa savām darbvietām — turienes vācu zemnieku saimniecībām.

Gismansdorfs atrodas samērā lēzenā Milzu kalnāja ielejā, apmēram 550 m virs jūŗas līmeņa. Viņa klimata dīvainību dēļ turienes iedzīvotāji to dēvē par mazo Sibiriju. Šīs īpatnības galvenokārt raksturojamas ar lielu sniega bagātību ziemā — par to vanagi jau tagad priecājas, zinādami nometni ar labu slēpju krājumu apgādātu. Gismansdorfs nav no lielajiem ciematiem — tanī normāli ap 700 iedzīvotāju uz nepilnām 100 saimniecībām, un trīsdesmit mājās strādā pa latviešu puisim, lai iepazītos ar vācu tautu un zemniekiem darbā un dzīvē, kā arī vērotu Vācijas darba metodes un paņēmienus. Cik sastingušas un smagas ir simtgadu vecās, varenās mūŗa celtnes — zemnieku mājokļi, tik kustīga un trokšņaina ir ciemata dzīve. Visos pagalmos, uz ciemata bruģētā ceļa un pa laukumiem skraida tautas patiesā bagātība — bērni, nododamies savām rotaļām. Viņu līksmie saucieni un smiekli jaucas ar daudzo zosu gāgināšanu un kazu blēšanu. Smagi dārdēdami, ripo lielie vācu zemnieku darba rati, ko, braucēja „Dži! Dži!" uzmudināti, velk bāli pelēku vēršu pāris. Nav retums redzēt vienā jūgā arī vērsi un zirgu un pat govi, bet tā jau kaŗa ietekme. Ciemata ceļš aizlokās tālāk, kalnos, caur dažādu koku, bieži vien ķiršu aleju, uz tuvējo pilsētiņu, no kurienes var dzirdēt pāri elektriskā dzelzceļa dzinējmotora sirēnai līdzīgo skaņu. Kalnraktuvju skursteņi izverd kodīgu dūmu mutuļus un brīžiem pat liesmu mēles. Darbs rit neatturams un bez pārtraukuma no zemes dziļumiem, kur kalnrači ceļ gaismā saules senā siltuma krājumus, līdz kalna galotnei, kur it kā visas radības kungs un rīkotājs zemnieks dzen mūžīgo vagu, savā nodabā sarunādamies ar jūga lopiem. Šai darba ritmā mēģina iekļauties arī latviešu zēni, un sākums nebija nemaz tik viegls. Darba paņēmieni ir tik ļoti svešādi, un pat vācu valodas pratējiem grūtumus rada valodas sileziešu izloksne. Krietni sajūtama bija arī vācu ēdienu īpatnība. Bet visi grūtumi ir pārvarami, tā arī šie ar labu gribu tika nobīdīti pie malas, atstājot vietu darba gribai. Ka tās nav trūcis, par to liecina vanagu saimnieku atzinīgās atsauksmes. Pat nometnē esošie nedaudzie pilsētnieki ir pierādījuši, ka viņi ir īsti latviešu zēni, tādā kārtā pielikdami roku latvju tautas labās slavas vairošanā.

Pēc darba saimniecībās, kas aizņem lielāko dienas daļu — ziemā visu gaismas periodu — vanagi pulcējas atkal nometnē, ziņo vadītājam par atgriešanos no darba un steidzas pārģērbties tīrās drānās. Notiek pamatīga mazgāšanās siltā ūdenī, telpu kurināšana, un naskākie var atrast arī brīdi atpūtai. lasot kādu laikrakstu vai labu grāmatu. Pēdējo gan nometnē līdz šim vēl bija ļoti maz. Tad sākas nodarbības posms, un vadītāja istabā pulcējas septiņi saimveži un vanagi uz sanitāru kursiem. Pārējiem vēl viena stunda ir viņu pašu rīcībā — vēstuļu rakstīšanai un apģērbu salabošanai. Tad svilpes signāls aicina visus nodarbību telpā uz kopējām nodarbībām. Tur vadītāji paskaidro dažādus saimniecības un politikas jautājumus, pārrunā latviešu tautas vēsturi, nacionālās zemniecības un aizsardzības zemnieka jēgu un uzdevumus, topografiju, kaujas mācības un vadības metodikas jautājumus. Daudz laika tiek veltīts dziedāšanai, jo latvietim viemēr un visur jātur godā savas tautas dziesmu tradicijas. Pulksten 19.00 svilpe aicina atkal pulcēties nodarbību telpā, kur nu galdi klāti vakariņām. Pēc kopēji nodziedātas tautas dziesmas vanagi teic senseno latviešu „Dievs, svētī!" un ķeŗas pie maltītes. Pēc ēšanas visi saka „paldies!" un, kad galdi novākti, atkal turpina nodarbības līdz vakara jundai. Tieši pulksten 21.00 vanagu ierinda sastingst mierā un atskan „Svēts mantojums." Šī tradicija nometnei ir tik ciešā, ka tā tiek ievērota vienmēr un visur, kurp vien vanagi dodas visas dzimtas sastāvā. Pēc jundas visi gatavojas uz naktsmieru. Dieninieki dežūrsaimveža vadībā tīra un kārto telpas. Vakara apskate ir īsi pirms plkst. 22.00. Telpas „Tas skaistais jaunības laiks" dieninieks atkal ziņo par sastāvu un kārtību, vadītājs novēl vanagiem labu nakti, un pēc vakara pausmes signāla nometnē iegrimst miegā, ko traucē vienīgi dziļi elpas vilcieni un daža vanaga skarbā balss, kad tas miegā vēl cīnās ap neparasto vācu kalnu arklu un stūrgalvīgajiem vēršiem.

Sestdienās vanagi no savām darba vietām atgriežas jau tūdaļ pēc pusdienas, lai stātos pie nometnes lielās tīrīšanas ar mazgāšanu un kārtošanu. Pēc tam mazgātavā notiek „pirts balle", kur, aiz prieka kliegdami un brēkdami, puiši noskalo nedēļas darba sārņus. Sestdienas vakaru parasti aizpilda mītnes vakars gan jautrāks, gan nopietnāks, piemērojoties apstākļiem un latviešu gadskārtām. Skan dziesmas, pašu vanagu priekšnesumi, kopējas rotaļas un nopietni teikti vārdi. Svētdienas tiek veltītas sirojumiem gan tuvākā, gan tālākā apkārtnē, arī praktiskiem uzdevumiem kaujas mācībās un topografijā apvidus rotaļu veidā. Novārtā netiek pamests arī sports, un dažs brīdis tiek ziedots arī ierindas un stājas mācībai, kas vēl neveicas tā, kā to vadītāji vēlētos.

Par godu labai saskaņai ar ciemata iedzīvotājiem vanagi bija sarīkojuši ciematā vakaru kādā zālē. Tur pēc ievada referāta par Latviju gandrīz trīs stundas tika veikta gan jautras, gan nopietnas dabas programma. Skanēja gan latviešu, gan vācu dziesmas, notika jautri „ziņģu" drāmatizējumi, vingrošanas priekšnesumi un jautri stāstījumi, ar visu to iegūstot cieminieku vissirsnīgāko atzinību. Šai vakarā viesojās arī netālās vācu lauksaimnieku nometnes meitenes, pie kuŗām latviešu zēni viesojās, starp citu arī ar Mārtiņu ķekatām „dancīti mesti". Nākotnes projekts ir attālākās igauņu lauksaimnieku nometnes apmeklēšana, tādā kārtā radot ciešu draudzību triju nāciju jaunatnes starpā.

Tā latviešu zēni svešumā cenšas paļikt tuvi savai zemei un kultūrai un par visām lietām — mācās izprast svarīgo mūžīgā zemnieka lomu latviešu tautas un visas Eiropas liktenī, lai, atgriezušies dzimtenē, varētu stāties pie mūsu lauku jaunatnes garīgās stājas stiprināšanas, un parādītu īsto ceļu, pa kuŗu iet uz varenu un drošu latviešu zemnieku kārtu, kas spītē visām vētrām un gadu tūkstošiem stāv kā sargpostenis Eiropā pret mežonīgajiem austrumiem.

Vad. *I. Kažociņš.*

KOPVEDIM ANDRIM TĒRAUDAM

Sveiks, mīļais zēn!

Priecājos, ka neesi aizmirsis savu veco vadītāju un atrakstīji man garo vēstuli. Tu raksti, ka kopš manas pāriešanas citā darba vietā un jaunā vadītāja ierašanās pie jums tagad daudz pārgrozību un jaunumu, pie kam no Tavas vēstules noprotu, ka jums darbā ir zināmi grūtumi. Tu man jautā, ko tagad darīt un kā veikt nākotnes uzdevumus. Šis lielais pārvērtību laiks no mums prasa lielu piepūli un ciešu apņēmību veikt visu, ko dzīve no mums prasa. Jauno vadītāju Silāri gan nepazīstu, bet zinu, ka viņš līdz šim tieši jaunatnes organizācijās nav strādājis, un tādēļ, Andri, nebrīnies, ka viņam ir citāda pieeja pie darba kā man. Bet Tu taču zini, ka mežā aug koki, gan vienādas sugas, bet cits par citu tomēr savādāki. Katrs tomēr dod labu un lietderīgu materiālu.

Tāpat ir ar jaunatnes vadītājiem. Jaunatnes organizācija ir tik liela, ka visi vadītāji nekad nevar būt vienādi, arī darbības laiks ir vēl ļoti īss; tādēļ vēl visi vadītāji nav iepazīstināti ar savu darbu. Tu taču zini, ka kopvedis ir labākais starpnieks starp zēniem un vadītāju; tādēļ esi nomodā par saviem zēniem un mēģini tos pret vadītāju labi noskaņot, lai viņi to saprastu un viņš saprastu Tavus zēnus.

Tu saki, ka vadītājam ļoti maz laika darbam pulciņā. Tas tagad gadās ļoti bieži, jo zini, ka visur darba laiks ir ļoti garš.

Man tagad Rīgā ir pieejami daži štāba materiāli, un no tiem centīšos dot Tev jaunākos norādījumus darbam Tavai kopai un pulciņam, tāpat izmantošu savu pieredzi.

Tā, vēstulēm apmainoties, ceru palīdzēt Tev darbā. Mēģini arī ar jauno vadītāju Silāri pārrunāt mūsu vēstules, un es ceru, ka šādā veidā jums būs iespējams darbu sekmīgi turpināt.

Pašreiz man bija iespēja iepazīties ar jaunizstrādātām sekmības pakāpēm, un te nu Tev būs lieliska iespēja ar kopu gatavoties šim pārbaudījumam. Tu jau zini, ka sekmības pakāpju nolūks ir praktiskā darbā ar pašdarbību veidot zēnu raksturu un sagatavot tos dzīvei.

Vanadzēna pārbaudījuma prasības ir šādas:

I

1. Zināt tautiskās izpratnes pamatus (v)
2. Zināt „Dievs, svētī Latviju", prast uzzīmēt un izskaidrot latviešu karogu (v un r).
3. Prast 2 tautas un LJO dziesmas (p).
4. Zināt LJO dalībnieku pamatlikumus (v).
5. Zināt LJO iekārtu (v).

II

6. Veikt fiziskās audzināšanas normas pēc sava vecuma (p). Tā kā Tavi zēni visi ir 10—11 g. v., tad tās ir šādas: skriet 60 m 12 sek.; mest 80 g. b. — 26 m lekt, tālumā — 2,6 m; prast peldēt; prast virzīties slēpēm ar un bez spieķiem; prast 6 vingrojumus; gada laikā 2 sirojumos noiet vismaz 20 km un uzrakstīt aprakstu; prast paklausīt komandām: stāties, iziet, mierā, brīvi, līdzināties, pagriezties, kustības uzsākt un izbeigt; piedalīties vienā nedēļas gala nometnē.

III

7. Pieklājīgi izturēties citu sabiedrībā (p, v).
8. Saprast tīrības nozīmi (v un a).
9. Izaudzēt kādu kultūru (vasarā) vai izgatavot kādu priekšmetu (ziemā) (a).

Punkta galā apzīmētiem burtiem (v, r, p, a) ir šāda nozīme: v — jāatbild vārdiem vai stāstot; r — rakstot vai zīmējot; p — parādot, izdarot vai demonstrējot; a — atzīstot, konstatējot.

Dažas lietas jau Tu atcerēsies no tiem laikiem, kad vēl pats spēri pirmos soļus jaunatnes organizācijā, citas lietas ir jaunas un būs Tev pašam jāpiesavinās.

Tavam vecumam fiziskās audzināšanas normas ir kāpinātas, jo Tu nekad nevari sacensties ar mazo Imantu, kas tikko pagājušo mēnesi sasniedza 10 gadus, un Tu jau pēc pāris mēnešiem pārkāpsi 14 gadu slieksni. Ceru, ka Tev arī nekādi lieli grūtumi neradīsies šo pārbaudījumu ātrā laikā nokārtot, jo fiziskā audzināšanā var ieskaitīt pagājušā rudenī iegūtos vienības pārbaudes rezultātus.

Tagad diezgan rakstīts. Varu vēl Tev paziņot, ka apriņķa jaunatnes vadītājs solījās februāra vidū rīkot Tavai vienībai kopvežu kursus, tad atkal gūsi savam darbam jaunu pieredzi. Sveicini no manis jauno vadītāju Silāri, savus zēnus un visus pārējos vienībā.

Ja ir atkal kāda sasāpējusi lieta, raksti — es mēģināšu paskaidrot.

Tavs pirmais vadītājs
J. Dainis.

Saimvedi! Degsim gaišu jaunatnes ugunskuru!

Daudziem no mums, LJO vadītājiem, bija jāstājas leģiona rindās, tomēr tas nedrīkst traucēt mūsu organizācijas darbu. Jūs visi zināt, ka, tāpat kā kaimiņu vienības priekšniekam, arī man bija jādodas veikt pienākumu pret dzimteni. 1944! Šis būs svarīgs gads LJO. Svarīgs tāpēc, ka sākas īsti organizēta darbība. Tādēļ sēžot bunkurā svecītes gaismā gribu dot norādījumus, lai plānu, kas iespiests „LJO Vadītājā", pilnā mērā mūsu dzimta reālizētu.

Vadītājs *K. Ritums.*

Kad saņēmu jauno darbības plānu, — satrūkos. Tik daudz prasību, sarīkojumu, un kur nu vēl jaunās sekmības pakāpes! Bet kad visu izlasīju, tā lieta tik traka nemaz nelikās. Plāns ir sīks, nav pašam galva jālauza, atliek tikai strādāt — jo tur viss ir dots — pat paraugprogrammas. Tad nu dariet tā: palūdziet no Vp jauno „Vadītāju", sanākiet kopā un apspriežaties!

Februārī paredzēts — Jaunatne karavīriem — to varētu izdarīt, apmeklējot kopā ar vanadzēniem turienes slimnīcu, pasniedzot mazas dāvanas un sarīkojot dažus jautrus priekšnesumus. (Neaizmirstiet, ka karavīriem nepatīk nopietnas lietas, jo to tiem ir diezgan ikdienā!) Varat vēl nosūtīt sveicienus visiem pazīstamiem karavīriem.

Apriņķa jaunatnes vadītājs rīko saimvežu kursus. Piedalieties! No saimes ejiet 2—3, lai pēc kāda laika, vecākiem aizejot, būtu vietnieki. Tad apriņķis rīko slēpēšanas sacīkstes; tur arī noteikti jāpiedalās, kaut arī mūsu vidū nav īstu meistaru. Braukt protam visi un izdevīgu gadījumu nevar palaist garām.

Tālāk — latvisko deju un rotaļu kursi. Man šķiet, ka Jums tīri labi patiktu ielocīt savas jaunās kājas tautisko deju taktī. Sameklējiet jau laikus notis un mūzikas instrumentu! Ja neviens no vanagiem neprot spēlēt, tad prasiet padomu un palīdzību no kaimiņu vienības! Kursus varat rīkot Rīgā ar jaunorganizēto meiteņu vienību.

Meteņdienas sarīkošana — tā jau Jums nav sveša lieta, jo pagājušā gadā rīkojām vakaru mītnē un tad jau norunājām — šogad rīkot ārā. Tad tik būs vizināšanās!

Pa ceļam vēl varat noorganizēt kādu āra rotaļu, sarīkot sniega kauju vai sniega piku sviešanu tālumā.

Vēl lasu, ka nu beidzot ir sagudrotas tās sekmības pakāpes; tad nu pa vaļas brīžiem ķerieties arī pie tām!

Tā, nu redzat, ka tās lietas nemaz tik trakas nav; darba ir daudz — jāstrādā, tad panākumi būs.

Sveicieni visiem vanagiem un vanadzēniem!

Jūsu Dzv.
K. Ritums.

LATVJU ZĒNI MILITĀRĀS PIRMAPMĀCĪBAS NOMETNĒ

Nesen beidzās kāda militārās pirmapmācības nometne Austrumprūsijā, kurā pirmo reiz iepazinās ar kaŗa lietām arī 100 latviešu zēnu. Latvju jaunatnes organizācijas štāba šefa vietnieks E. Rullis īsi pirms nometnes beigām ieradās tanī, lai pats pārliecinātos par jauniešu sasniegumiem un lai nodotu viņiem dzimtenes sveicienus.

Tuvojoties nometnei, jau no tālienes saskatām augstus karoga mastus, kuŗos draudzīgi blakus plīvo latviešu sarkanbaltsarkanais karogs ar vācu Hitlera jauniešu karogu. Braši pie nometnes vārtiem mūs sveicina sardze, kas mūs arī aizved pie nometnes priekšnieka — kaujās rūdīta ieroču — SS oberšturmfīrera. Viņš mūs arī

Virs nometnes vārtiem plīvo latviešu karogs.

Uzņ. „LJ" (A. Stašāns).

LJO stāba šefa v. i. E. Rullis militārās pirmapmācības nometnes dalībnieku skatē vēro zēnu brašo stāju. Uzņ. „LJ" (A. Stašāns).

iepazīstina ar apmācītājiem. Latvju zēnus apmāca Latviešu brīvprātīgā ᛋᛋ-leģiona instruktori. Daudzu instruktoru krūtis rotā dzelzskrusta melnbaltsarkanā lentīte, dodot liecību par šo vīru varonību un par to, ka latvju zēnu apmācība nodota labās rokās.

Mēs iepazīstamies arī ar diezgan plašo nometni. Jaunieši dzīvo mājīgās telpās, kuŗās, lai gan samērā vēss laiks, ir patīkami silts. Zēnu istabā ir neparasta kārtība. Pie nometnes ir labi iekārtots sporta laukums, militāru šķēršļu ceļš, divi šaujamlaukumi — viens šaušanai ar pistolēm un otrs šaušanas apmācībai ar šautenēm. Pati nometne atrodas ļoti skaistā apvidū, kas sevišķi piemērots militāru apmācību veikšanai, jo tuvumā ir gan pakalni, gan gravas, meži un klaji lauki, upe un ezers. Šai apvidū zēni var mācīties pārspēt visas grūtumus un šķēršļus, kādi vien var būt arī īstā kaujas laukā.

Tā kā pašreiz pusdienas laiks, arī mēs tiekam aicināti pie galda. Ēdiens ir garšīgs, baro, un ēst var, cik tīk. Vispār par nometni zēni izsakās ļoti atzinīgi. Vienam otram jau gan esot bijis grūti pierast pie stingrās nometnes kārtības un samērā stingrajām prasībām. „Bet," kā smaidot saka Valmieras skolnieks A. Kiršteins, „arī karadienestā vienam otram nākas diezgan grūti pierast pie instruktoru un virsnieku prasībām. Dažam šī piemērošanās ir vieglāka, dažam, sevišķi izlutinātiem, tā ir grūtāka. Sevišķi grūti jau mums nācās sākumā piesavēties pareizo gultu uztaisīšanas māku. Vienam otram pat nācās nostrādāt vairākas stundas, lai gulta būtu tā uzkopta, ka instruktoram vairs nebūtu kur „piesieties".

Ārā atskan instruktoru svilpes, aicinādamas zēnus stāties ierindā un turpināt mācības. Brašā solī, dziesmai skanot, daļa zēnu dodas ārā pa nometnes vārtiem apvidū, kur instruktori tos sadala grupās. Arī mēs zēniem sekojam. Pieejam pie kādas grupas, kas pašreiz mācās pēc kartes orientēties apvidū. „Tas esot baznīcas tornis! Nekā nebij! Tas ir šis atsevišķais koks," saka instruktors kādam zēnam, kas devis nepareizi atbildējis. Apvaicājamies instruktoram, kādas ir zēnu zināšanas. Izrādās, ka neievērojot nupat dzirdēto nepietiekamo atbildi, zēnu zināšanas ir ļoti labas, zēni mācībām nododas ar sirdi un dvēseli.

Dodamies tālāk. Jau par gabalu saredzam kādu instruktoru, kas, šķiet, runā pats ar sevi, jo tuvumā neredzam neviena cilvēka. Tikai pieejot pavisam tuvu klāt, kādā dobā vītolā ieraugām divus zēnus, kas, labi maskējušies, „pretiniekam" neredzami novēro „ienaidnieku". Turpat netālu pļavā gul zāles kušķīši, kas šķiet esam pilnīgi nevainīgi. Tikai kad vienam gandrīz uzkāpju virsū, ieraugu, ka šeit ļoti labi nomaskējies kāds zēns. Instruktors ļoti apmierināts ar zēnu sasniegumiem: „No tiem iznāks dūšīgi karavīri."

Apmeklējuši visas apvidū izkaisītās grupiņas, dodamies atpakaļ uz šaujamlauku, kur zēni mācās izlietot praksē iegūtās teorētiskās zināšanas. Arī šeit zēni uzrāda labus sniegumus. Vispāri, kā paskaidroja nometnes priekšnieks, latviešu zēni ir guvuši labus panākumus. 15 no viņiem pat ieguvuši grūti saņemamo Vācu Hitlera jaunatnes sasniegumu nozīmi.

Vakarā zēni atgriežas nometnē.

Nākamā diena ir pēdējā nometnē. Pēdējo reizi ierindā stāvot, zēni no rīta sveicina karogus, kas veselu mēnesi vadījuši to gaitas. Tad sākas pēdējie darbi, līdz pienācis nometnes slēgšanas brīdis. Īsā uzrunā nometnes priekšnieks sveic nometnes dalībniekus, uzsvērdams, ka šeit stiprinājusies vācu un latviešu jaunatnes draudzība, radot saites kopējam darbam, kopējai cīņai. Sirsnīgos vārdos Latvju jaunatnes organizācijas stāba šefa vietnieks pateicas nometnes priekšniekam un instruktoriem par veikto darbu. Tad viņš zēniem atgādina — nekad neaizmirst nometnē gūtās mācības, kas tiem lieti derēs gan iestājoties Latviešu brīvprātīgo ᛋᛋ- leģionā, gan arī visā pārējā dzīvē. Tad latviešu zēni saņem pelnīto atzinību — Vācu Hitlera jaunatnes sasniegumu nozīmi sudrabā. Skanot dziesmai „Daugav's abas malas", lēnām noslīd karogi. Beigusies pirmā latviešu jaunatnes pirmapmācības nometne, kuŗā latviešu zēni mācījušies vēl vairāk mīlēt un cienīt savu dzimteni, savu tautu.

A. Stašāns.

CĒLS ZIEDOJUMS

Latvju Jaunatnes Organizācijas audzinātājas darbu ir pienācīgi pratusi novērtēt Arodu Centrālā Savienība, ziedodama šai organizācijai kultūrāliem mērķiem RM 5000.

Pag. g. 17. decembrī pie Arodu Centrālās Savienības prezidenta A. Rojas ieradās Latvju Jaunatnes organizācijas vadības pilnvarotais E. Rullis, lai pateiktos par ACS dāvinājumu. Starp citu viņš teica: „Jūs esat pirmie, kas atcerējušies latviešu jauno audzi, ziedodami Latvju jaunatnes organizācijas kultūrāliem mērķiem RM 5000. Tas ir liels morāls atbalsts mūsu organizācijai, kuŗas uzdevums ir audzināt jaunatni uz stingriem latviskiem pamatiem." Atbildot ACS prezidents A. Roja teica: „Arodu Centrālā Savienība, ziedojot šo summu cer, ka saites, kas saista visu latviešu strādniecību ar latvju jaunatni, kļūs vēl stingrākas un sadarbība būs ciešāka kā līdz šim." Turpmākās pārrunās tika norādīts, ka lielais ziedojums, kā arī turpmākie, kuŗus ziedos darba vietas, fabrikas un privātas personas, netiks izlietotas reprezentācijai vai algu nomaksām. Visi ziedojumi tiks izlietoti jaunatnes kultūrālām vajadzībām, nometņu, kursu sarīkošanai un citām praktiskām nodarbībām.

DZIMTENE SVEIC FRONTI

Lutriņu pagasta iedzīvotāji latviešu karavīriem bija saziedojuši 350 paciņas. Tās Ziemassvētku brīvlaikā uz Rīgu atveda vietējās LJO vienības zēni un meitenes. Viņi stāba šefa a. i. E. Rulļa pavadībā apmeklēja kādu lazareti, tā iepriecinot latviešu un igauņu cīnītājus, kuŗi savu krietno stāju jau apliecinājuši asinīm.

Uzņ. „LJ" (K. Puriņš).

Nevis noskatīties, bet palīdzēt

Tāda ir vācu jaunatnes devīze šai ziemā. Vācijas vienīgā jaunatnes organizācija „Hitlera jaunatne" (HJ), kas dibināta 1924. g. un patlaban savās rindās apvieno apm. 10 milj. jauniešu, jau kopš kara pirmajām dienām par savu galveno uzdevumu blakus jaunatnes fizisko un garīgo spēku attīstīšanai ir noteikusi karam svarīgas nodarbības, t. i., cik iespējams, plašu atbalstu gan karavīriem, gan iedzīvotājiem dzimtenē. Tā kā „Hitlera jaunatnes" I pakāpe no 10—14 g. v. jauniešiem ir obligāta, bet II pakāpe no 14—18 g. v. jauniešiem ir neobligāta, bet tanī iestājas gandrīz visi vācu jaunieši, var teikt, ka viss vācu jaunatnes ārpusskolas darbs, ja vien tā nestrādā kādā uzņēmumā, ir ietverts jaunatnes organizācijā.

Gados jaunāki zēni un arī meitenes dažādās iestādēs palīdz veikt vieglākus darbus — pastā sadalīt un iznēsāt vēstules un paciņas, sadalīt un izsniegt pārtikas kartītes iedzīvotājiem; satiksmes dienestā sastopam jau vecākus jauniešus kā autobusu un ielu dzelzceļu konduktorus. Lai atslogotu bruņošanās rūpniecībā nodarbinātās sievietes, vācu meitenes bez atlīdzības palīdz veikt dažādus mājsaimniecības darbus. Arī saimnieciskajā dzīvē techniskos darbos preces sadalot, pārtikas pārdotavās un stacijās preces izkraujot, jaunieši brīvprātīgi palīdz pārvarēt darbu sastrēgumu. Dažādiem pubiiskiem darbiem noorganizē speciālas darba komandas. Plaša ir arī palīdzība laukiem, vācu zemniekiem; tur jaunieši izbrauc gan uz visu vasaru, gan arī svarīgāko un steidzamāko darbu laikā. Vismazākie ar prieku piedalās dažādās vākšanas akcijās, kā naudas ziedojumu, apģērba gabalu, ārstniecības augu, vecmateriālu un grāmatu vākšanā.

Pavisam nopietna jau ir vācu jaunatnes dalība pasīvajā gaisa aizsardzībā gaisa uzbrukuma apdraudētos apgabalos. Jaunieši ir ne vien dzīvojamo, valsts un sabiedrisko namu pasīvās gaisa aizsardzības namu komandās, bet veido arī īpašas ugunsdzēsēju, techniskās palīdzības, glābšanas, uzraudzības, transporta, sanitārās palīdzības un ziņotāju komandas, kas darbojas ciešā kontaktā ar attiecīgām pieaugušo ugunsdzēsēju u. c. komandām. Visur gaisa uzbrukumu apdraudētās pilsētās darba gatavībā ir Hitlera jaunatnes ugunsdzēsēju pulciņi, kas vēl pa paša uzbrukuma laiku palīdz izlikt ūdens dzēšamās ierīces, sastādīt ūdens spaiņu padošanas ķēdes un piedalās patstāvīgi un kopā ar pieaugušiem ugunsdzēsējiem pašos dzēšanas darbos. Vairāk nekā 700.000 zēnu kopš kara sākuma ir apmācīti ugunsdzēšanas nozarē un stājušies savu tēvu un brāļu vietā, kas kļuvuši karavīri. Par vācu zēnu un meiteņu pašaizliedzību un drosmi liecina daudzi dzēšanas un glābšanas darbu apraksti. Tā par jauniešu darbību dzēšanas darbos pēc kāda uzbrukuma Hamburgai lasām:

„...šai pilsētas daļā degbumbu radīto ugunsgrēku apkarošanai tika norīkoti četri HJ locekļi. Dzēšanas darbus uzsāka vēl uzbrukuma laikā. Divi no viņiem izlika ūdens šļūtenes un veica ziņnešu pienākumus, kamēr pārējo divu uzdevums bija ierobežot kādā ēkā izcēlušos ugunsgrēku. Cauri dūmiem un neciešamam karstumam abi zēni ar spēcīgu ūdens strūklu aizkļuva līdz degšanas vietai un apkaroja to, ierobežoja uguns izplatīšanos un pēdīgi nodzēsa to galīgi, tā izglābjot lielāko daļu no šai ēkā esošajām vērtīgajām mantām.

Laiku pa laikam abi drosmīgie zēni, ienaidnieka mesto degbumbu dēļ, bija vislielākās dzīvības briesmās. Tomēr abi dzēsēji neizkustējās no dzēšanai izdevīgās vietas, kāpēc arī uguni izdevās nodzēst. Uzdevums bija veikts."

Šādu stāstījumu par jauniešu apzinību un pašam draudošo briesmu ignorēšanu, kas viņu nostāda cienīgi blakus viņa tēvam, vecākajam brālim un biedriem frontē, ir daudz. Nav cīņas bez upuriem. Savus šais darbos ievainotos un kritušos biedrus vācu jaunatnes organizācijas vadītāji, zēni un meitenes un visa vācu tauta piemin ar lielu godbijību. Daudzi HJ locekļi par degbumbu apkarošanā, dzēšanas un glābšanas darbos pierādīto drosmi apbalvoti ar kara nopelnu krustu un pat ar dzelzkrusta II pakāpi.

Tā vācu jaunatne nesatricināmā uzticībā savai vadībai, ļoti bieži ar lielu aizrāvību pārvērš savas darbības statūtus, dotos solījumus un ideālus aktīvā darbībā, pilnā mērā attaisnojot un piepildot vienu no saviem pamatprincipiem: „Mēs nīstam runas, bet mīlam darbu!"

Jaunatne — tautas vienības ķīla. Pagājušā vasarā Norveģijas Nasjonal Samling jaunatnes organizācija atzīmēja savas pastāvēšanas 10 gadus. Norveģu jaunatni vada ministrs Aksels Stangs — ar dzelzkrustu apbalvots austrumu frontes cīnītājs. No visām darbības nozarēm visvairāk izveidota jūrniecības nozare, kas izskaidrojams ar Norveģijas ģeografisko stāvokli. Vasarā apmācības jūrniecībā un sportā sākas 1929. g. dzimušiem jauniešiem. Mācību plānā ir jūrniecības vēsture, tās nozīme norveģu tautas dzīvē, praktiskie vingrinājumi airēšanā, zēģelēšanā, signālizēšanā, peldēšanā, dzīvības glābšanā, vingrošanā un vieglatlētikā.

SOMIJA.

Somijas jaunatne jau gadu simteņiem rūdīta savas tautas sīvajās eksistences cīņās. Tagad 60.000 jauniešu vecumā no 10—18 gadiem pieder pie organizācijas „Kara zēni", kas ir somu aizsargu korpusa sastāvdaļa. Jau miera laikos šīs organizācijas uzdevumos ietilpa ar valstisko un sabiedrisko audzināšanu, ķermeņa norūdīšanu un šaušanas mākslas piesavēšanos zēnus un jaunekļus sagatavot par krietniem karavīriem. Bet uznākušais karš viņiem atļāva beigt tikai īsu priekšsagatavošanās kursu, kad, Mannerheima aicinātiem, tiem bija jāstājas tēvzemes kalpībā. Ja arī šie jaunieši neveic frontes uzdevumus, tad viņiem uzliktie pienākumi prasa no vecāko gadagājumu jauniešiem kareivisku atbildību: rūpniecības uzņēmumu sardzes, gatavību iedzīvotāju aizsardzībai pret ienaidnieka izplētņu lēcēju uzbrukuma iespēju, aktīvu palīdzību gaisa aizsardzībā, arī gūstekņu nometņu apsardzību. Jaunavas savukārt ir frontē somu sieviešu organizācijas „Lotta" rīcībā.

Galvaspilsētas Kara zēni iedalīti trijos rajonos, un katrs rajons pēc aizsargu pulku parauga sadalīts tālāk atsevišķās vienībās. Mazākajā vienībā ir deviņi cilvēki, no kuŗiem viens ir grupas vadītājs. Kara zēni ir somu aizsargu jaunatnes organizācija.

Vācu jaunatne sagatavojusies ugunsdzēsēju darbam un ir vienmēr gatava palīdzēt terrora uzbrukumos cietušajiem.

Kara zēnu dienesta laikā jauniešiem uzlikti lieli pienākumi. — Mēs tos audzinām par derīgiem somu pilsoņiem un sniedzam tiem garīgo un fizisko spēku, kas tiem vēlāk, īsto karavīru gaitās, dod somu karotāju lielo izturību un augsto morālisko stāju. Mēs izvairāmies no jebkuŗas papīra mācāmās vielas un viņu izglītošanu veicam gluži praktiski. Apvidus spēles, orientēšanās vingrinājumi, apmācības — tāda ir viņu kareiviskā izglītība — deklarējis kāds Kara zēnu virsnieks.

Pēdējā laikā somu jaunatne atradusi jaunu veidu, kā kalpot savai tēvzemei. Tā ir piedalīšanās „Talkoo" kustībā, kas ļoti populāra visā somu tautā. Īpatnēju talku lāpstas nozīmi ar lepnumu nēsā somu direktors un kalpotājs un, protams, tūkstošiem jauniešu. To var iegūt, piedaloties dažādu mantu vākšanas sacensībā. Kādi ir šī jaunatnes darba sasniegumi, to liecina pārskats par pag. gada pirmo sešu mēnešu rezultātiem. Somu jaunatne pavisam savākusi — 1 milj. kg gumijas, 0,3 milj. vara un misiņa, 0,6 milj. kg tekstiliju, 0,5 milj. kg labības vārpu, 0,25 milj. kg sveķu, 0,36 milj. kg kaulu, no kuŗiem gatavo līmi, 2 milj. kg makulātūras un 1,95 milj. pudeļu. Kopsummā Somijas jaunatne savākusi pārstrādāšanai derīgas izejvielas un vecmateriālus par 175 milj. somu marku. Vēl gan nav zināmi meža ogu un sēņu lasīšanas rezultāti, bet atsevišķas ziņas ļauj secināt, ka arī šeit sagaidāmi lieli sasniegumi.

Somijas, gadskārtējos darba svētkos, 21. novembrī, talkas nozīmi saņēma visizcilākos panākumus sasniegušie somu jaunieši. Talkas nozīmei pavisam 3 pakāpes — dzelzs, sudraba un zelta. Tas novads, kuŗā jaunatne procentuāli ieguvusi visvairāk zelta nozīmju, saņēma arī feldmaršala Mannerheima goda zīmi. Pērngad to ieguva Pudasjani novada jaunatne Ziemeļsomijā.

Šī gada somu sabiedriskajā palīdzībā (Gemeinschaftshilfe) iesaistīti 500.000 skolnieki un 20.000 audzinātāji.

Kā ziņo „Rufe der deutschen Jugend", somu skautu organizācijai no zviedru puses iesniegts priekšlikums līdzdarboties angļu projektētā Eiropas jaunatnes savienībā. Somu skautu organizācijas vadītāju žurnālā publicēta atbilde, ka Somijas skautu organ. jaunatne jau Vīnē pievienojusies vienīgajai Eiropas jaunatnes savienībai un tā viņu pilnīgi apmierina.

VIENKĀRŠS LIDMODEĻU PLĀKŠŅU PIESTIPRINĀŠANAS VEIDS

Līdzšinējie elastīgie plākšņu piestiprināšanas veidi gandrīz visi bija saistīti ar gumijas lietošanu. Vai nu piesaistīti tieši krusteniski ķermenim, vai arī, ar gumiju piestiprināti, tie uz sevišķiem balstiņiem turējās no abām pusēm pie ķermeņa. Lai gan šādiem piestiprināšanas veidiem savas priekšrocības, tiem ir arī savi trūkumi un neērtības, sevišķi pašreizējos apstākļos, kad

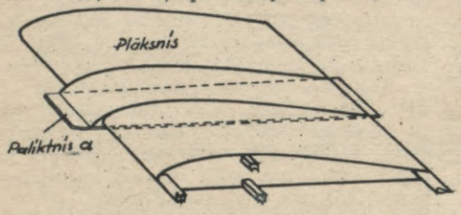

Zīm. 1

gumiju nav gandrīz nekur iespējams dabūt. Ja tas arī izdodas, tad par tās labumu ir ļoti jāšaubās.

Ne vienu reizi vien jauniem lidmodeļu lidinātājiem nācies iet priekšlaikus mājā, jo vairākkārt plākšņiem, atsitienu vai modeļa nosēšanās gadījumā nokrītot, gumijas riņķīši pazūd. Daudzi izpalīdzējās tā, ka ar diegu tos piesaistīja vai nu plāksnim, vai arī ķermenim, bet arī šis paņēmiens bija nepilnīgs, jo bieži arī vecā, labā gumija samērā ātri ieplīsa un satrūka vai pilnīgi zaudēja savu elastīgumu. Runājot par tiešo krustenisko plākšņu piestiprinājumu, jāsaka, ka arī šai gadījumā gumija ātri izstiepās, pie kam šeit jau bija vajadzīgs lielāks gumijas daudzums, un galvenokārt šis piestiprinājuma veids ātri bojāja kā plākšņa, tā ķermeņa pieskares vietas.

Viss sacītais jau ilgāku laiku nodarbina lidmodeļu konstruktorus, un tādēļ tiek meklēti jauni plākšņu piestiprināšanas veidi. Sekojot starptautisko un arī atsevišķo valstu lidmodeļu sacensībām, kur parādās visjaunākās un ievērojamākās lidmodeļu konstrukcijas, jāsaka, ka plākšņu piestiprināšana ar gumiju turpat jau pilnīgi izzudusi un tās vietā radušies jauni piestiprināšanas veidi. Apskatīšu tikai vienu, samērā vienkāršu, bet pārbaudītu un atzītu veidu. To konstruējis NSFK — Scharführer's Geistbergers un to pašreiz lieto ļoti daudz lidmodeļu būvētāji.

Kā 1. zīm. redzams, zem plākšņa tieši vidū piestiprināts paliktenis, kura platums atbilst ķermenim. Virs ķermeņa zināmā vietā ir tieši tikpat liela plāksne, bet ar izgrieztu vidu (2. zīm.); tās uzdevums saturēt pārējās ierīcei esošās daļas.

Apskatot ierīci tuvāk, tā ir ļoti vienkārša, un katram iespējams to izgatavot. Principā tā balstās uz ķermeņa plāksnes, kuŗas katrā galā ir viens kustīgs turētājs. Tos savelk spirālatspere, bet plāksne pie ķermeņa piestiprināta uz divām līstītēm.

Atkarībā no lidmodeļa lieluma un veida jāizgatavo arī samērīga ierīce, tādēļ zīmējumos mēri nav minēti.

Plākšņa paliktenis a jāizgatavo no 2—4 mm aviācijas finieŗa. Tam jābūt stipri

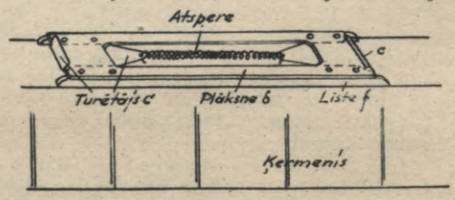

Zīm. 2

pielīmētam resp. piestiprinātam pie plākšņa ribiņām, vai esošām gareniskām plākšņa sijām (līstītēm).

Plāksni b var izgatavot no tāda paša finieŗa vai apm. 2—3 mm bieza aluminija skārda. No tā paša materiāla jāizgatavo turētāji c un paplāksnes d, kas ar alumīnija kniedītēm vai stieples gabaliņiem piekniedējamas pie plāksnes b (sk. zīm.). Kad šis darbs padarīts, tad no katra gala iebīdāmi turētāji c un vidū savienojami ar apm. 0,2 mm tērauda stieples spirālatsperi. Šeit jāpiezīmē, ka atsperei jābūt piemērotai, lai atsitoties tā padotos un ļautu plāksnim izkrist resp. atlēkt no ķermeņa. Tādēļ bieži vien būs jāizmēģina pareizais stieples resnums, kā arī atsperes caurmērs, jo kā zināms, vienāda caurmēra uztinumos stieples elastīgums atkarīgs no tās resnuma vai arī, ja stieple vienāda resnuma — no uztinuma caurmēra. Iestiprināšanu izdara vienkārši, atsperes galus iekabinot turētāju galu caurumiņos. Tātad tieši atsperei ir šai gadījumā uzdevums turēt plāksni un, ja vajadzīgs, nekavējoties atbrīvot.

Kad tik tālu darbs veikts, tad šī ierīce jāpiestiprina pie ķermeņa. To izdara nevis tieši uz ķermeņa gareniskām sijām (līstītēm), bet vispirms piestiprina uz līstītēm f, kas savukārt uzmanīgi un cieši jāuzlīmē ķermeņa līstītēm. Tas tiek darīts galvenokārt tādēļ, lai atsperei būtu iespēja neskartai darboties; pretējā gadījumā ķermeņa ribiņām būtu jāizņem iedobumi, kas savukārt samazinātu izturību, vai speciāli jāizgatavo ribiņas ar attiecīgo vietu pastiprinājumiem.

Turētājiem c viegli, bet ne vaļīgi, jāpadodas tik daudz, ka plāksnis var brīvi izkrist, un to galus nedrīkst saliekt pārāk daudz, lai tie neaizkavētu plākšņa a galu izslīdēšanu. Tāpat piekniedējot paplāksnes d, kniežu galviņas jānolīdzina pirms kniedēšanas, abās pusēs iegremdējot un pēc tam nogludinot ar vīlīti.

Augstāk aprakstītais plākšņu piestiprināšanas veids, kā jau minēts, nav vienīgais, bet viens no vienkāršākiem un drošākiem. Tādēļ, visi lidmodelisti, kam uzņēmība un iespēja, padomājiet, izmēģiniet un centieties plākšņus piestiprināt bez gumijām tā, lai tie būtu arī pret ķermeni elastīgi, tad nebūs jābēdā tik daudz par lidmodeļu smagajām avarijām.

E. Smildziņš.

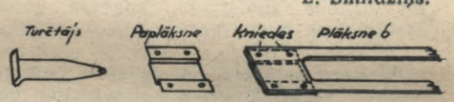

Zīm. 3

Šodien lidmodelists — rīt jau veiksmīgs Stukasu un iznīcinātāju vadītājs.

Tikai ilgs un sistēmatisks darbs, kas ievadīts ar saprātu un pamazām vienmēr kāpināts, slēpētāju izveido par savas lietas meistaru un pat virtuozu. Interesanti, ka Vācijas labākie slēpētāji ir brālis un māsa — Kristele un Karo Kranci (Kranz), kuŗus redzam mūsu uzņēmumos. Abi viņi ir speciālisti kalnu slēpēšanā — slalomā un nobraucienā. Kristele Krance pasaules slavu iekaŗoja jau 1936. gada ziemas olimpiskās spēlēs Garmiš-Partenkirchenā. Viņas panākumi turpinās arī vēl tagad. Šodien Kristele Krance var sevi uzskatīt par labāko slēpētāju pasaulē. Meistari nekrīt no debesīm. Ar darba gribu un nopietnību tomēr ikviens jaunietis var kļūt meistars, kam slēpēšanas sportā vairs nav nekādu noslēpumu.

Slēposim bet saprātīgi

Ak, laimīgais slēpētājs! Cik brīnišķīgā sniega rotā viņš redz savas dzimtenes kalnus un laukus. Varenais Gaiziņš, stāvās Siguldas kraujas un Cēsu apkārtnes krāšņums — visur, kur vien sniegotie ceļi noved slēpētāju, uz cilvēku runā dabas plašums un skaistums. Bez pasakainā ziemas gleznainuma, kas atklājas slēpējot, šim sporta veidam vēl ir arī daudzas citas vērā ņemamas iezīmes. Slēpēšana ziemeļu zemē tagad ir jau atzīts satiksmes līdzeklis un arī nozīmīgs faktors valsts aizsardzības darbā. Gluži leģendāri kļuvuši Somijas slēpētāju varoņdarbi savas zemes brīvības kaŗā pret boļševismu. Arī slēpēšana kā sporta nozare pelna patiesu atzīšanu. Slēpētājs nav saistīts ar mākslīgi radītiem laukumiem un ceļiem. Slēpēt var jauns un vecs. Labvēlīgo ietekmi uz organismu pavairo pastāvīgā uzturēšanās svaigā un tīrā ziemas gaisā. Kā ķermeņa stiprināšanas veidu slēpēšanu grūti pārspēt, jo šeit notiek harmoniska un vispusīga organisma attīstība. Slēpēšana — šī māksla staigāt ar „sniega kurpēm" — kā seno skandinavu tautu atradums, tagad iekaŗojusi visas tās zemes lodes daļas, kur cilvēki pazīst salu un sniegu.

*

Arī ikviens labs pasākums, kam nav atrasta pareizā pieeja, var izvērsties par ļaunu iestādījumu. Galvenā lieta tādēļ ir ne vien slēpēt, bet gan — slēpēt pareizi un saprātīgi. Pirmās apmācības un tāpat arī visu turpmākais darbs pieskaņojams atsevišķa cilvēka individuālitātei un veselībai, jo nedrīkstam piemirst, ka slēpēšana gan ir veselīga, bet reizē arī grūts fiziskās audzināšanas veids. Īpatnējā slēpētāju kustību ritmā organisms iesaistāms pamazām un sistēmatiski. Patiesībā ķermeņa sagatavotāji vingrojumi uzsākami jau vasarā un rudenī. Jāsāk ar pavisam viegliem mēģinājumiem; tālākajiem vingrinājumiem jākļūst arvien grūtākiem. Liels ļaunums ir pārpūlēšanās, tāpēc sākumā stingri rēgulējams kā nodarbību ilgums, tā arī kustību ātrums. Ņemot pirmo reizi rokā slēpes, vispirms jāiegaumē, ka nepareizi ievadīta slēpēšana organismam dos vairāk ļaunuma nekā labuma. Straujās kustības ziemas gaisā prasa uzmanību un izvairīšanos no elpojamo organu apsaldēšanas. Līdz ar to nozīmīgi kļūst elpošanas vingrinājumi, kas apvienojami ar kustību ritmu. Ievērojot bērnu fizisko attīstību, slēpēšanu var sākt jau nepilnu 5 gadu vecumā. Pusstundu ilga pastaigā ar slēpēm un lēni nobraucieni bērnam rada lielisku labsajūtu. 7—12 gadu vecumā var slēpēt jau 2 stundas dienā. Katrā ziņā gan ievērojama mērenība, atmetot jebkādu dzīšanos pēc ātruma. Viss teiktais sevišķi iegaumējams meitenēm, kuŗu organisms trauslāks nekā zēnu. Nekad nevajaga pārspīlēt slēpēšanas ilgumu, bet sākto darbu ievadīt pamazām, jo tikai tādā kārtā izaugs nopietns slēpētājs un pati slēpēšana tiešām kļūs par spēka un gara audzētāju.

*

Slēpējot, tāpat kā ikvienā fiziskā nodarbībā, āda un apģērbs pārklājas ar ķermeņa izgarojuma produktiem, tāpēc stingri ievērojama tīrība. Pēc slēpēšanas pilnīgi nepieciešama pamatīga nomazgāšanās un apģērba maiņa. Slēpējot nekad nevajaga ģērbties pārāk silti, jo tad pastāvīgi jāizjūt sviedru ietekme. Pašreizējos kaŗa laika apstākļos, slēpētāja tērps ir visai svarīga un grūta problēma, bet šeit var izpalīdzēties arī ar parasto ikdienas tērpu. Apģērbam gan šādos gadījumos jābūt tādam, lai tas pasargātu no sala un mitruma. Zem tērpa nedrīkst pakļūt sniegs, un apģērbs nekādā ziņā nevar kļūt par kustību traucētāju. Kājās nepieciešamas siltas vilnas zeķes, un gaŗākos slēpējumos muguras somā jābūt arī otram zeķu pārim, lai kājas, ja vajadzība, varētu pāraut. Mājās nedrīkst aizmirst cimdus un vieglu galvas segu. Speciālos slēpēšanas apavus tagad var aizstāt ar ikdienas apaviem, pat kurpēm. Neder apavi ar augstiem papēžiem, gumijas zolēm un šauriem purngaliem. Slēpēšanas apavu galvenā prasība ir, lai tie aizsargātu kājas no mitruma.

Slēpēšanas tērpu un apavu, kā arī slēpju un spieķu glabāšana vienmēr ir bijusi katra slēpētāja goda lieta, bet tagad kļuvusi pat par nepieciešamību.

*

Neuzmanīgs slēpētājs bieži cieš no apsaldēšanās, jo sals apdraud visus locekļus. Ļoti aukstā laikā seja ieziežama ar taukvielām. No kāju apsaldēšanas vislabāk izvairīties ar ērtiem apaviem. Apsaldēšanās gadījumos nosalusī vieta ir balta un nejutīga, bet vēlāk kļūst sarkana. Apsaldējumi sargāmi no siltuma, bet berzējami ar sniegu, kamēr tur atkal sāk riņķot asinis. Ļoti jāizsargājas no kāju noberzumiem, kuŗu dezinficēšanai vienkāršs līdzeklis ir jōds. Kaut gan reti, bet dažreiz tomēr notiek arī smagāki nelaimes gadījumi, kur palīdzēt spēj vienīgi ārsts. Ievērojot, ka slēpēšana parasti notiek grupās, cietušajam draugam jāsniedz pirmā palīdzība. Kaulu lūzumu vai izmežģījumu gadījumos, kad slēpētājs pats nevar paiet, viņa nešanai izgatavojamas nestuves no slēpēm un apģērbu gabaliem. Lūzumi un mežģījumi nosienami ar līdzi esošiem materiāliem, izsargājot ievainojumus no netīrumiem. Izmežģīta locītava izsargājama no kustībām un satricinājumiem. Lūzuši locekļi nosienami, ņemot palīgā pat koku mizas un zarus. Ja nav bojāti muskuļi un āda, tad pirmā palīdzība samērā viegla. Izbraucot slēpējumos, nelaimes gadījumi jāparedz, tāpēc jānodrošinās vismaz ar dažām saitītēm u. c. nepieciešamām lietām. Slēpēsim, bet tikai saprātīgi!

Arnolds Šmits

ĪSI UN SKAIDRI

1944. gads liek atcerēties divus lielus panākumus Latvijas sporta dzīvē, ko piedzīvojām tieši pirms 10 gadiem: mūsu tautietis Edvins Bietāgs kļuva Eiropas meistars grieķu-romiešu cīņā un valmierietis Jānis Daliņš iemantoja Eiropas meistara laurus 50 km soļošanā. Šis izcilās sekmes latviešu sportisti guva Benito Musolini zemē Itālijā. Lielie panākumi bija gribas un pašuzupurēšanās augļi. Bez pavadoņiem, praxdams tikai latviešu valodu, Bietāgs devās tālajā ceļā uz saules pilsētu Romu. Pelnīdams dienišķo maizi kā smagu maisu nesējs kādā putekļainā Rīgas uzņēmumā, sportists pazina dzīves grūtumus un nebaidījās no tiem. Tālajā ceļā noguris, viņš ieradās Romā, lai arī citu nāciju dēliem parādītu latviešu spēku. Toreiz neviena nepazītais atlēts guva uzvaru pēc uzvaras un beidzot arī — Eiropas meistara godu pussmagā svara katēgorijā. Tai pašā gadā Eiropas vieglatlētiskas meistarsacīkstēs Turīnā traģiskus brīžus piedzīvoja Daliņš. Valdīja ziemeļniekiem nepanesama tveice. Zem soļotāju kājām dega asfalts, un koku lapas saules uguni likās savītušas. Bija veikti jau vairāki kilometri, kad Daliņu piemeklēja smeldzošas sāpes un dūrieni. Sportistu mocīja atteikšanās domas no tālākās sacensības un tas jau apstājās. Lielajā nogurumā viņš tomēr saklausīja kāda mūsu tautieša uzmudinājumu, kas deva jaunus spēkus. Ar lielāko fizisko piepūli un arī garīgo koncentrāciju Daliņš soļoja tālāk, un — sasniedza mērķi pirmais! No svara bija zudis pāri par 10 kg — dižais valmierietis sacīkšu dienā jutās nevesels. Taču galu galā viņš visu aizmirsa, jo bija savai Latvijai izcīnījis Eiropas meistara laurus vienā no visgrūtākajām sporta disciplīnām — gaŗajā 50 km soļojumā. Vai ir maz šaubu par to, ka Bietāgs un Daliņš bija ne vien lieli sportisti, bet arī cildināmi patrioti! Pāri pašu grūtumiem viņi redzēja plīvojam svēto sarkanbaltsarkano karogu . . .

Šix.

Izdevējs: LJO štāba šefs. Apgāds — Kontinents, Palasta ielā 3. Tālr. 22310. Galvenais redaktors RAIMUNDS ČAKS. Iznāk vienreiz mēnesī. Atsevišķs numurs maksā RM 0,40. Redakcija Rīgā, Ādolfa Hitlera (Brīvības) ielā 34/36-10. Tālr. 92856. Redaktors run. no plkst. 10—12.

10T(½) I 44 Deutsche Verlags- und Druckerei-Ges. im Ostland m. b. H. Riga, Schmiedestr. 29.

Latviešu zēni lauksaimniecības nometnē Milzu kalnos

(Raksts 10. lapp.)

Sarkanbaltsarkanais karogs plīvo pāri Gismansdorfas nometnes vanagu dzimtas ierindai.

Gismansdorfas pilsētas vecākais uzrunā latviešu zēnus karoga pacelšanas svinībās. Pa labi nometnes vadītājs Uldis Treibergs.

Raženam darbam vācu lauku saimniecībās seko jautras sporta spēles un nodarbības, kuŗās latviešu zēni iegūst veiklumu un brašu stāju.

Jaukus un piedzīvojumiem bagātus brīžus zēni piedzīvo sirojumos. Vingrināšanās ceļojot orientēties pēc kartes tiem ļieti derēs arī turpmākajās kaŗavīru gaitās.

Paliekošus iespaidus mūsu jaunieši guva gadskārtējos sporta svētkos Breslavā, kur latviešu zēnu brašais solis saistīja daudzu uzmanību.

Uzņ.: „LJ" (V. Kaulinš.)

4. JAN. 1944